

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
sediul Rîșcani

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
office Rîșcani

Chișinău, str. Kiev, 3 Republica Moldova
MD-2078, tel. (+373 22) 43 80 02,
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

Chisinau, Kiev 3, street, Republic of Moldova
MD-2078, tel. (+373 22) 43 80 02,
tel./fax (+373 22) 43 80 02, e-mail: jrc@justice.md

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu, nr. 28
MD-2004

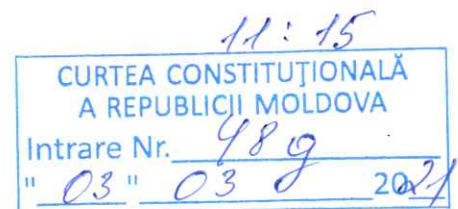
Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, vă expediază în adresa DVS, sesizarea Curții Constituționale, în ordinea contenciosului administrativ cu nr. 3-3035/2020 la cererea de chemare în judecată depusă de Roșca Sergiu împotriva CNAS și CTAS Bălți privind contestarea actului administrativ individual defavorabil și obligarea la emiterea actului administrativ individual favorabil, în vederea examinării cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate și verificarea constituționalității prevederilor art. 33 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 156/1998, înaintată de reclamantul Roșca Sergiu.

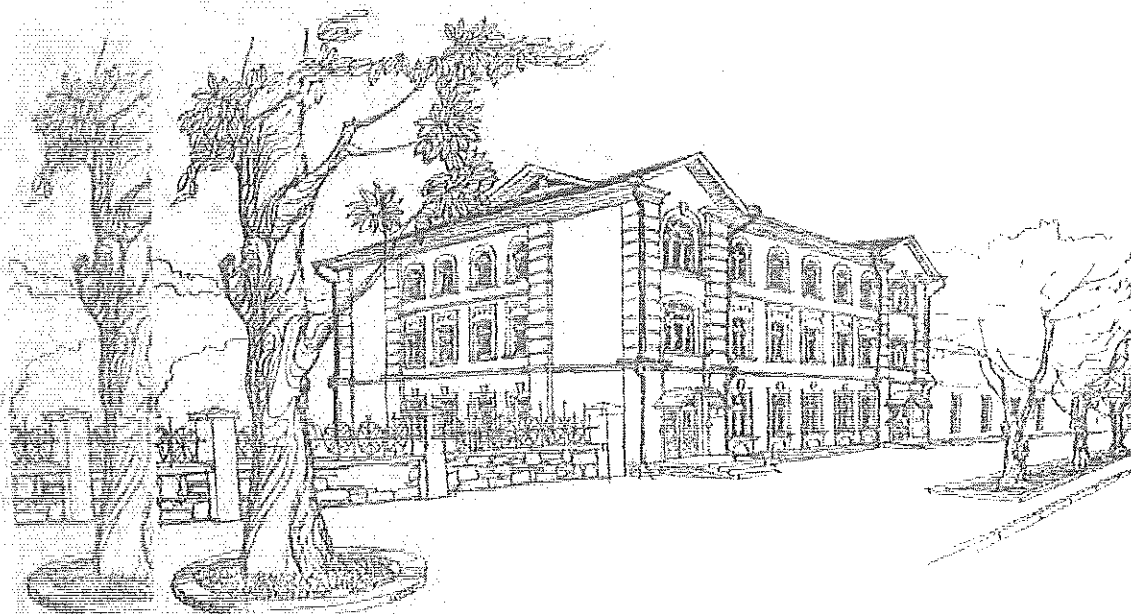
Anexe:

- Sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate;
- Încheierea privind admiterea sesizării Curții Constituționale din 24 februarie 2021 pe 12 file.

Judecător

Oleg Melniciuc

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.1. Persoană fizică**

1. Roșca
2. Sergiu
3. Adresă:
4. Telefon:

A.3. Instanța de judecată

1. Denumirea instanței de judecată/sediu: Judecătoria Chișinău Sediul Rîșcani
2. Judecător/complet de judecată: Oleg Melniciuc
4. Adresa instanței de judecată: mun. Chișinău str. Kiev, 3
5. Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată: tel.: 022-43-83-13, e-mail: jrc@justice.md

¹Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecătii instanței de drept comun²

În fapt, relev că la data de 13.10.2020 m-am adresat către CTAS Bălți structură integră a CNAS cu cerere prin care am solicitat în temeiul prevederilor art. 33 al Legii Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, reexaminarea drepturilor la pensie pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare prin prisma prevederilor art. 20 al Legii Nr. 156 din 14.10.1998, conform formulei de la Anexa nr. 3 al Legii Nr. 156 din 14.10.1998, anexînd actele necesare, inclusiv Avizului Consultativ pe cauza nr. 54/20 din 20 august 2020.

Prin "Răspunsul" nr.X-01/09-3427 din 14.10.2020, fiind neglijat Avizul Consultativ pe cauza nr. 54/20 din 20 august 2020 și fiind aplicată o normă discriminatorie și anticonstituțională mi s-a explicat faptul că, nu-mi poate fi reexaminat dreptul la pensie deoarece eu chipurile mi-am realizat dreptul la pensie, iar art. 33 alin.(1) lit. c) nu prevede dreptul de examinare a pensiei doar pentru pensie pentru limită de vîrstă.

Ulterior am depus cerere prealabilă prin care am solicitat: constatarea ilegalității și netemeinicii "Răspunsului" nr.X-01/09-3427 din 14.10.2020 a CTAS Bălți, ca fiind emis cu încălcarea procedurii, discriminator și vădit ilegal; anularea Răspunsului " nr.X-01/09-3427 din 14.10.2020 a CTAS Bălți; reexaminarea de către CNAS, CTAS Bălți a dreptului la pensie de dizabilitate pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare începînd cu data depunerii cererii – 13.10.2020; încasarea din contul CNAS, CTAS Bălți în beneficiul meu a daunei morale cauzate prin discriminare și tergiversarea examinării cererii mele în cuantum de 100 000(una sută mii lei).

Prin Răspunsul nr. R-2413/20 din 12.11.2020 mi s-a explicat că stagiul realizat după stabilirea pensiei de dizabilitate va fi valorizat la realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă odată cu atingerea vîrstei de 63 ani. Adică eu care am ieșit la pensie pe stagiul de muncă urmează să mai ies odată la pensie pe stagiul de muncă la vîrsta de 63 ani.

În primul rînd se observă indubitabil și cert că aceste răspunsuri sunt contradictorii or, pe de o parte CNAS pretinde că chipurile dreptul meu săr fi consumat dar pe de altă parte mi se comunică că repetat acest drept consumat mai pot să-l realizez încă o dată dar deja la o altă vîrstă, iar sub alt aspect prin contradicție îmi explică că chipurile în general Legea discriminatorie nu prevede posibilitatea de recalcul al pensiei mele.

Deci, ne întrebăm logic dreptul meu s-a consumat urmează să apară repetat sau nu se recalculează în baza unei norme discriminatorie? ori dînșii așteaptă ca Legea discriminatorie să se modifice, admițînd în continuare discriminarea și hărțuirea persoanelor cu dizabilități?

Totodată țin să explic faptul că autoritățile publice ale statului(cu excepția instanțelor și organelor de drept) demult nu mai emit decizii în privința cererilor prelabile ci simplu și formal răspuns. Aici țin să precizez faptul că, prin cererea prealabilă s-a acordat posibilitatea CNAS să-și revizui poziția în privința cererii mele inițiale și a răspunsului în acest sens. Iar CNAS prin răspunsul mi-a comunicat inclusiv că legea discriminatoare nu ar prevedea o astfel de posibilitate. Adică CNAS, deși dispune de toate posibilitățile de a nu aplica o Lege discriminatorie și/sau de a suspenda examinarea acestor categorii de cereri cu înaintarea imediată a solicitărilor de inițiativă pentru modificarea Legii către organele de resort, în vederea excluderii caracterului discriminatoriu și respectiv soluționarea în consecință a cererilor date în baza acestor modificări, ignoră conștient și intenționat acest fapt.

Relev faptul că, la aceste insinuări al CNAS și CTAS Bălți sunt răspunsuri clare, ferme și indubitabile și anume:

Dreptul meu la pensie, la recalculare și la reexaminare este unul continuu și nu poate fi consumat printr-un răspuns sau printr-o decizie emisă la moment pentru o anumită perioadă de timp.

Cu referire la aplicarea Legii discriminatorii, iarăși relevăm faptul că CNAS nu neagă acest fapt dar în mod deliberat aplică în continuare aceeași Lege deși au toate posibilitățile legale și procesuale de a curma discriminarea și hărțuirea persoanelor cu dizabilități fiind în prezența Avizului

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecătii instanței de a comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020 pe cauza nr.54/20

Sub alt aspect menționez că anume CNAS este instituția creată și abilitată în domeniul garantării realizării și protecției drepturilor beneficiarilor inclusiv al realizării și protecției drepturilor mele ca beneficiar al pensiei de dizabilitate pentru limită de vîrstă, și anume CNAS și CTAS crează impedimente în realizarea acestui drept admițînd hărțuirea mea pe motiv de dizabilitate și discriminîndu-mă față de ceilalți membri ai societății. Mai mult ca atît prin Răspunsul nr.X-01/09-3427 din 14.10.2020 a CTAS Bălți și Răspunsul CNAS nr. R-2413/20 din 12.11.2020 sunt discriminat direct și față de ceilalți beneficiari de pensii care continuă activitatea în cîmpul muncii, creîndu-mi astfel condiții inegale față de celelalte persoanele încadrate în cîmpul muncii. Această triplă discriminare duce la suferințe profunde și este interzisă direct și imperativ atît prin principiile CEDO, Constituția Republicii Moldova, Codului Civil al Republicii Moldova, Codul Muncii al Republicii Moldova, Legea privind egalitatea de șanse, Legea nr.156, Legea nr.290, etc., cîtși prin practica CEDO și a instanțelor naționale.

În al trei-lea rînd menționez că Răspunsul nr.X-01/09-3427 din 14.10.2020 a CTAS Bălți și Răspunsul CNAS nr. R-2413/20 din 12.11.2020 sunt ilegale fiind bazate în mod exclusiv pe interpretarea Legii, iar CNAS nu sunt abilitate cu atribuții de interpretare a Legii, ci cu atribuții de aplicare a Legii. Totodată menționez că la emiterea Răspunsurilor contestate s-a admis o interpretare subiectiv/eronată a Legii și a principiului aplicării Legii în timp. Or, conform normelor imperative a Legii, dreptul la pensie este unul imprescriptibil, perpetuu și continuu. Acest drept nu se realizează, în mod exclusiv, doar la momentul apariției și instituirii, dar din acest moment pe parcursul întregii vieți în continuu, astfel prin Răspunsurile date este confundată noțiunea de realizare sub aspectul apariției și instituirii dreptului la pensie cu noțiunea de realizare propriu zisă a acestui drept în prezent și pentru viitor. În acest sens menționez că Legea nr. 290, este un act normativ prin care s-a modificat și s-a completat un act normativ deja existent, în baza căruia a apărut și a fost instituit dreptul meu la pensie de dizabilitate pentru limita de vîrstă. Mai mult ca atît, relev faptul că dreptul meu nu a încetat ci se realizează în continuu fiind aplicabile, în acest sens, prevederile Legii nr. 156, cu completările și modificările ulterioare care se aplică în egală măsură tuturor imediat ce au intrat în vigoare, inclus în procesul realizării dreptului meu pentru prezent și viitor. Astfel, prin cererea inițială eu nu am solicitat recalcularea dreptului la pensie pentru trecut ci în realizarea acestui drept pentru prezent și viitor, fiind aplicabile, în acest sens, prevederile Legii nr.156, cu toate completările și modificările ulterioare inclusiv a Legii nr.290 în vigoare la momentul înaintării cererii mele.

Totodată menționez faptul că, prin Răspunsul R-2413/20 din 12.11.2020 de fapt nu s-a soluționat cererea mea prelabilă ci mi s-au dat explicații precum că dreptul meu sa consumat și prin contradicție precum că aplică Legea nu se aplică în privința mea etc.

Țin să relevă faptul că, indexarea pensiilor este un proces general aplicat tuturor beneficiarilor de dreptul la pensie proporțional cuantumul pensiei și altor indici, ca urmare de acest proces nu beneficiaz în mod exclusiv doar eu ca beneficiar la dreptului la pensiei.

Mai mult ca atît, menționez faptul că dreptul la indexare și dreptul la reexaminare și recalculare a pensiei, se referă la același obiect – cuantumul pensiilor, însă sunt fenomene juridice separate, ele nu se suprapun și au sursă Legală diferită.

Deasemnea relev faptul că, normele privind indexarea pensiilor și procentajul, actual în acest sens, au fost adoptate după instituirea dreptului meu la pensie și CNAS nu invocă, în acest sens, pretinsa realizare în trecut a dreptului meu, pentru indexare, ci consideră că, indexarea în privința mea este aplicabilă, pe cînd – prin analogie – aceeași situație a prevederilor Legii nr. 290 – CNAS consideră că în privința mea nu poate fi aplicată deoarece, chipurile eu deja mi-am realizat dreptul în trecut, deși continuu să-mi realizez dreptul – proces valabil la momentul înaintării cererii inițiale, la momentul înaintării cererii prelabile pînă în prezent.

Ca urmare, se desprinde ideea că CNAS aplică Legea selectiv, în privința mea - indexare (chiar dacă HG nr.237 este din 21.03.2018, cu recalculare în acest sens începînd cu 01.04.2017) - poftim, dar reexaminare(un drept confirmat și garantat prin Lege cu aceeași analogie ca și indexarea”Legea nr.290

din 16.12.2016 în vigoare din 01.01.2017”) nu se poate deoarece chipurile eu deja mi-am realizat dreptul în trecut. Mergînd pe această idee, urma să mi se calculeze pensia pentru toată perioada, și la momentul instituirii și confirmării acestui drept să o primesc pe toată, cu tot cu indexările viitoare chiar dacă Legea în acest sens și procentajul urma să fie stabilit în viitor, iar de reexaminare și recalculare nu poate fi vorba, deoarece cunoaștem cu toții principiul aplicării Legii în timp, care în mod miraculos și în percepția CNAS și CTAS Bălți, se aplică doar pentru reexaminare, nu și pentru indexare, deși ambele procese se referă la calcularea cuantumului pensiei.

În conexiunea celor reținute reiterez faptul că, situația mea cade direct sub incidența prevederilor Legii nr. 290, fapt care prezumă că a fost perceput și de către CNAS și CTAS Bălți însă, după cum arată practica judiciară, din ultimul timp aceste instituții, înzestrate cu atribuții de garantare a realizării drepturilor beneficiarilor de pensii, impun cetățenii să-și realizeze drepturile prin instanță, creînd impedimente artificiale în acest sens.

Distinct de cele enunțate accentuez faptul că, dreptul meu la pensie nu s-a consumat după cum pretinde CNAS, însă a fost instituit și confirmat la o anumită dată dar se realizează în continuu la data depunerii cereri și pînă în prezent.

Totodată menționez faptul că, conform Legea nr. 290 din 16.12.2016 în vigoare din 01.01.2017 art. VIII pct.3 cităm: „Punctul 25 din articolul III în partea ce ține de articolul 33 alineatul (1) litera c) și alineatul (41) se aplică în cazul pensiilor pentru limită de vîrstă stabilite începînd cu 1 ianuarie 2017”

Prin urmare, este cert faptul că CNAS și CTAS Bălți confundă două noțiuni și anume de realizarea unui drept și de stabilire a unui drept, iar Legiuitorul în acest sens a indicat expres reglementează faptul că, reexaminarea dreptului la pensie prin stabilirea altui drept recalculat este posibil doar începînd cu data de 1 ianuarie 2017, or, în acest sens Legiuitorul prin alin.(41) al art. 33 din Legea Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, stabilește că „Pensionarii care activează sau au activat în cîmpul muncii după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă în condițiile prezentei legi pot solicita reexaminarea pensiei nu mai des decît o dată la doi ani, cu condiția că pensia calculată conform formulelor din anexe, părți integrante ale prezentei legi, este mai mare decît pensia aflată în plată.” iar alin. (5) al aceluiași articol stabilește, cităm: „Noile drepturi la pensie se acordă începînd cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale. În cazul transferării la altă categorie de pensie prevăzută de prezenta lege, termenul de transfer se stabilește conform art.11 alin.(2).”

Astfel, menționăm faptul că, art. VIII pct.3 al Legea nr. 290 din 16.12.2016 în vigoare din 01.01.2017, operează cu noțiune de stabilire pe cînd alin.(41) al art. 33 din Legea Nr. 156 din 14.10.1998, nu operează cu această noțiune, ci cu noțiunea de realizare.

În acest sens, precizăm faptul că stabilirea sub aspect legal prezumă crearea unei situații juridice noi prin instituire.

În conexiunea celor relevante șirînd din coraborarea alin.(41) al art. 33 cu alin.(5) al art. 33 Legea Nr. 156 din 14.10.1998, care sunt subsecvente se constată că prin reexaminarea pensiei se crează noi drepturi la pensie care se acordă începînd cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale.

Prin urmare, Legiuitorul operînd cu fraza: „...stabilire începînd cu 1 ianuarie 2017.” în prevederile art. VIII pct.3 al Legea nr. 290 din 16.12.2016, cu fraza: „Pensionarii care activează sau au activat în cîmpul muncii după realizarea dreptului la pensie...” în prevederile alin.(41) al art. 33 din Legea Nr. 156 din 14.10.1998 și fraza: „Noile drepturi la pensie se acordă...” alin.(5) al art. 33 Legea Nr. 156 din 14.10.1998, determină în mod cert, imperativ și exact faptul că reexaminarea dreptului la pensie în temeiul prevederilor alin.(41) al art. 33 din Legea Nr. 156 din 14.10.1998, este posibilă doar pentru perioada realizării drepturilor la pensie în cazul pensionarilor care activează sau au activat în cîmpul muncii și prin reexaminare se stabilesc drepturi noi care pot fi stabilite doar începînd cu 1 ianuarie 2017.

Deci noile drepturi la pensie stabilite, prin reexaminare pot fi acordate doar începînd cu 01 ianuarie 2017, or, în caz contrar legea pierde sensul și capătă caracter discriminatoriu.

Motivez acțiunea și pe faptul că ambiguitatea și incertitudinea prevederilor Legii Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, în speță în privința persoanelor cu dizabilități contravine Legii privind incluziunea persoanelor cu dizabilități, normelor Constituționale și prevederilor CEDO, inclusiv cade sub incidența prevederilor art.3 CEDO și prin interpretare eronată a fost aplicată eronat și cu încălcare de instant de apel.

Astfel reținem, prevederile art.9 din Legea nominalizată care stabilește cinci categorii de pensii, în sistemul public, se acordă următoarele categorii de pensii:

- a) pensie pentru limită de vîrstă;
- b) pensie de dizabilitate;
- c) pensie de urmaș;
- d) pensie specială;

[Art.9 lit.d) introdusă prin LP290 din 16.12.16, MO478-490/30.12.16 art.964; în vigoare 01.01.17]

- e) pensie anticipată pentru limită de vîrstă.

Prin urmare, Legea face distincție cu delimitare a pensiei pentru limită de vîrstă și a pensiei de dizabilitate, totodată, stabilește condiții speciale de determinare a pensiei de dizabilitate pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare în baza art.20-21.

De aici se deduce faptul că persoanele cu dizabilități deasemenea beneficiază de dreptul la pensie pentru limită de vîrstă, or, atît prevederile art.20 și art.21, cît și anexa respectivă, operează cu aceleași noțiuni – limită de vîrstă și stagiul de cotizare ca și în cazul pensiilor stabilite pentru limită de vîrstă, ca urmare, persoanele cu dizabilități beneficiind de aceleași drepturi ca și ceilalți cetățeni, deasemenea și de dreptul de a munci, însă reieșind din necesitatea de a plasa la egal cu ceilalți cetățeni Legea stabilește pentru ei condiții speciale de determinare a limitei de vîrstă și a stagiului de cotizare la stabilirea dreptului la pensie. Acest fapt însă nu poate genera discriminare și incertitudini interpretative.

Astfel, consider că prevederile art.20 și art.21 urmează să se regăsească în Secțiunea a doua a Legii vizate și anume Pensia pentru limita de vîrstă, or, prin introducerea acestor norme la Secțiunea a 3-a se crează o discriminare a persoanelor cu dizabilități care și-au realizat dreptul la pensie în baza limitei de vîrstă și a stagiului de cotizare, față de alți cetățeni încadrați în cîmpul muncii, dat fiind faptul că prin stabilirea condițiilor speciale a limitei de vîrstă și a stagiului de cotizare se crează condiții egale pentru aceste persoane în raport cu ceilalți angajați în cîmpul muncii și reprezintă o incluziune a persoanelor cu dizabilități și o echivalare a drepturilor acestor persoane în aria drepturilor și libertăților fundamentale. Prin urmare, aceste condiții speciale nu pot diminua drepturile la pensii a persoanelor cu dizabilități inclusiv dreptul de reexaminare și de recalculare a pensiei date prin realizarea stagiului de cotizare, în acest sens.

În consecință, se constată că Legea, prin plasarea art.20 și art.21 la Secțiunea 3 discriminează persoanele cu dizabilități care beneficiază de pensii pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare, de pensionarii pentru limită de vîrstă, deși prin noțiune și categorie acești pensionari sunt identici, doar condițiile sunt diferite, însă aceasta nu poate genera discriminării – fapt inadmisibil prin prisma normelor Constituționale și a prevederilor CEDO. Or, pe de o parte Legea delimitează categoria pensiei pentru limită de vîrstă de pensia de dizabilitate, iar pensia persoanelor cu dizabilități pe limita de vîrstă în baza stagiului de cotizare nu se regăsește ca categorie specială cu delimitare, pe de altă parte nu se regăsește în reglementările secțiunii a doua ci în secțiunea a 3 a pensiei de dizabilitate, ca într-un final nici sub o formă și în nici într-o formulă să nu se regăsească în prevederile art.33 dreptul la reexaminarea dreptului la pensie și anume alin.4, 4/1 și 4/2 unde este prevăzut că dreptul la reexaminare au numai pensionarii pentru limită de vîrstă, deși persoanele cu dizabilități au dreptul să primescă pensie calculată în baza stagiului de cotizare pentru limita de vîrstă. Ca urmare, pensionarii pentru dizabilitate sunt înafara prevederilor normelor date chiar dacă sunt pensionari pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare ca și ceilalți pensionari pentru limită de vîrstă.

Totodată menționăm că deși Legea nu prevede faptul că persoanele cu dizabilități care au dreptul la pensie pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare și activează în continuare în cîmpul muncii nu ar beneficia de dreptul la reexaminarea dreptului la pensie, totuși nu conține reglementări

clare și certe în acest sens, ba mai mult generează condiții de discriminare și interpretare eronată a Legii de către organele de resort inclusiv în instanță, fapt care iminent crează condiții de încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, suferințe persoanelor cu dizabilități, discriminare și separarea acestora de ceilalți cetățeni, ceea ce este inadmisibil prin prisma Constituției RM și reglementărilor CEDO.

De asemenea, relev faptul că prin acțiunea înaintată cu privire la reexaminarea dreptului la pensie de dizabilitate pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare, nu pretind un drept ca noțiune, ci ca garanție socială prescrisă imperativ de Lege și asigurată de stat.

În acest sens, menționez că CNAS și-a motivat decizia în mod exclusiv pe interpretarea Legii. Astfel, unicul argument reținut de CNAS (în opinia noastră) în respingerea acțiunii mele este faptul că eu nu aș fi realizat dreptul la pensie pentru limită de vârstă pentru a putea să beneficiaz de dreptul la reexaminarea acesteia. Or, în opinia CNAS eu aș beneficia de pensie de dizabilitate, care nu se reexaminează reieșind din faptul că după stabilirea acesteia persoana continuă să activeze, ci doar urmează a fi indexată sau valorizată în condițiile stabilite de Guvern (dar nu de Lege nr.156).

În acest sens, precizez că această concluzie este arbitrară, eronată și bazată pe interpretări subiectiv/interpretative a Legii, or, în Actele normative reținute supra este prevăzută posibilitatea reexaminării dreptului la pensie și nu există nici o prohibiție în acest sens, în privința persoanelor care beneficiază de dreptul la pensie de dizabilitate în baza stagiului de cotizare pentru limită de vârstă, fiind doar o omisiune, o lacună și o ambiguitate în Lege la acest capitol, care urmează a fi interpretat doar în favoarea persoanei îndreptățite.

Mai mult ca atât, prin Hotărârea Curții Constituționale nr.29 din 22.11.2018 s-a reținut faptul că în privința pensiei de dizabilitate care se acordă în cazul unei dizabilități severe (pretindem noi că, și în cazul celor medii și accentuate), provocate de o afecțiune generală, rațiunile care stau la baza reglementării unei vârste standard de pensionare sau a unui stagiu minim de cotizare nu mai subzistă. Pierderea totală (pretindem noi și parțială) a capacității de muncă (a se vedea §14 supra) din cauza unei afecțiuni generale reprezintă un eveniment aleatoriu, care nu poate fi controlat de către persoana în discuție, astfel încât stabilirea unei vârste și a unui stagiu minim de cotizare în baza cărora poate fi acordată pensia de dizabilitate nu este justificată. Condițiile pe care legislatorul trebuie să le impună în acest caz ar trebui să vizeze strict stagiul de cotizare deja realizat, astfel încât, indiferent de vârsta asiguratului, acesta să poată beneficia de o pensie de dizabilitate potrivit contribuției realizate. Trebuie să se rețină, în acest sens, că, de regulă, sistemul de asigurări sociale este obligatoriu pentru toate persoanele încadrate în câmpul muncii, ele având obligația de a contribui la sistemul de asigurări sociale. Mai mult, ele nu pot solicita restituirea sumelor achitate atunci când, din diferite motive, nu au parte de beneficiile de protecție socială.

La fel, Curtea Constituțională în aceeași Hotărâre pct.58 reține faptul că, soluția legislativă contestată nu poate fi justificată prin faptul că persoanele cu dizabilități beneficiază oricum de alocații sociale. Astfel, cum s-a arătat mai sus, pensia de dizabilitate are natura juridică a unei prestații de asigurări sociale, pe când ajutorul menționat are un caracter social, care își găsește o altă justificare. Prin urmare, bazele acordării acestora sunt diferite.

Așadar, concluziile expuse în hotărârea nominalizată poartă un caracter general și sunt valabile atât în privința persoanelor cu grad sever de dizabilitate, cât și în privința persoanelor cu grad mediu și accentuat de dizabilitate, or, atât pierderea totală cât și cea parțială a capacității de muncă reprezintă un eveniment aleatoriu care nu este supus voinței și controlului persoanei, iar arealul legal de incluziune a acestor categorii de cetățeni în societatea noastră stabilește garanții care în esență plasează persoanele cu dizabilități la egal cu ceilalți și nimic mai mult.

Prin urmare, dreptul la pensie de dizabilitate pentru stagiul de cotizare prin prisma numărului mic de persoane cu dizabilități (inclusive a celor angajați în câmpul muncii) - care reprezintă în esență o minoritate socială și care ar putea beneficia de o pensie de dizabilitate nu ar putea conduce la crearea unor riscuri economice în cadrul sistemului public de asigurări sociale, iar excluderea persoanelor cu dizabilități care și-au pierdut parțial sau total capacitatea de muncă, de la plata pensiei de dizabilitate ori de la posibilitatea recalculării și reexaminării acesteia, are drept consecință plasarea

acestora în situația de a-și căuta resursele necesare supraviețuirii, contrar scopului articolului 47 din Constituție, care urmărește tocmai contrariul.

Distinct de cele reținute, precizez faptul că CNAS în decizia sa, anume prin interpretarea Legii confundă noțiunea de pensie de dizabilitate și alocațiile de dizabilitate, or, aceste două noțiuni sunt distincte ca noțiune și au baza juridică și legislativă diferită.

Astfel, pretinderea inexistenței unui drept ca noțiune prin prisma interpretării unor pretinse omisiuni și lacune în Lege nu se acceptă nici la nivelul cadrului normativ național nici a celui internațional, or, forma de exprimare a unui drept nu afectează realizarea acestuia, iar persoana îndreptățită va beneficia de acest drept indiferent de formalitățile expresiei legale a dreptului său ori a interpretărilor în acest sens. În contextul ideii expuse, orice omisiune sau lacună de drept se interpretează doar în favoarea Legii și chiar dacă să mergem pe ideea faptului că Legea nu operează direct cu noțiunea pensie de dizabilitate pentru limită de vârstă pe stagiul de cotizare, aceasta se subînțelege reieșind din mențiunile reținute în tabelul nr.1 unde este indicate și noțiunea de stagiul de cotizare și cea de limită de vârstă.

Prin urmare, chiar dacă sunt persoană angajată în câmpul muncii cu grad accentuat de dizabilitate din copilărie și beneficiaz de pensie în acest sens, calculată în baza stagiului de cotizare pentru limită de vârstă, nu mă deosebesc de alți angajați și în privința mea ca și în privința celorlalți pensionari se aplică în egală măsură și practica judiciară și hotărârile Curții Constituționale și respectiv Legea inclusiv la capitolul dreptului de reexaminare și recalculare a pensiei pentru stagiul de cotizare realizat. Or, în cazul meu Legea a stabilit expres și imperativ limita de vârstă și stagiul de cotizare de 2 ani care au la bază rațiunea faptului că dizabilitatea pe care o am garantează doar aceasta limită a posibilităților mele, iar tot ce este supra reprezintă o întindere limitată și aleatorie în timp care crează riscul real de imposibilitate de a ieși la pensie în condiții generale cu toți ceilalți. Așadar, excluderea posibilității de reexaminare a dreptului meu la pensie cu recalcularea acesteia mă privează atât de dreptul de a beneficia de Garanțiile sociale asigurate de Stat în urma cotizațiilor mele prin impozite de pe urma activității mele profesionale, cât și în general mă privează de dreptul de a beneficia vre-o dată de o pensie decentă în momentul în care sănătatea nu-mi va permite să mai profesez vre-o meserie.

Totodată, menționăm că prin conduita autorităților vizate sunt supus unor triple discriminări și în consecință a unor suferințe morale profunde.

Mai mult ca atât, crearea condițiilor de depunere a cererii prealabile și respectiv de adresare în instanță, crează impedimente majore în activitatea mea profesională obligându-mă, în consecință, să-mi întreprind acțiuni suplimentare, ca urmare, fiindu-mi perturbată activitatea, în acest sens. Deasemenea, prin perturbarea activității mele profesionale apare iminent condiție de afectare a meseriei și carierei mele, pentru viitor.

Tot aici relev faptul că în privința persoanelor cu dizabilități Legea stabilește în mod imperativ condițiile de pensionare cu reducere a stagiului de muncă în raport cu vârsta la data constatării dizabilității.

Prin urmare, reieșind din faptul că dizabilitatea mi-a fost stabilită până la vârsta de 23 ani stagiul de cotizare necesar stabilirii pensiei este de 2 doi ani. Pretind faptul că, această reglementare imperativă nu admite excepții și se aplică în egală măsură asupra tuturor categoriilor de meserii profesate conform legislației Republicii Moldova inclusiv în activitatea de profesor și meneger. Așadar pretind faptul că, având stagiul de cotizare cu mult peste 2 doi în activitatea de profesor și șef al Stației Hidrologice Bălți, sunt în drept să beneficiaz de pensie pentru vechime în muncă din salariul mediu lunar pentru doi ani activați echivalentul a stagiului de cotizare necesar stabilirii pensiei iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea dată a câte 3%.

Totodată relev faptul că persoanele cu dizabilități sunt pensionate în condiții speciale și în măsura în care dizabilitatea a fost stabilită până la vârsta de 23 ani stagiul de cotizare se consideră deplin în limita termenului de 2 doi ani. Astfel stagiul de cotizare a persoanelor cu dizabilități de 2 doi ani este echivalat cu stagiul de cotizare stabilit în condiții generale sau speciale și această normă nu permite interpretări în defavoarea persoanelor cu dizabilități, ca urmare acest stagiul este unul de excepție care acoperă inclusiv stagiul de cotizare adică vechime în muncă la general, or, eu ca

persoană cu dizabilitate nu pot fi impus să respect condiții generale de pensionare, atât timp cât Legea stabilește condiții speciale și excepții imperative în acest sens. Or, în măsura în care am o afecțiune de sănătate care îmi reduce substanțial capacitatea de muncă care a fost stabilită pînă la vîrsta de 23 ani se prezumă că vechimea mea în muncă de 2 ani acoperă orice altă vechime în muncă.

De asemenea informez despre faptul că, mi s-a refuzat în recalcularea pensiei anume din motiv că primesc pensie de dizabilitate.

Adică la toți angajații pensionari se admite această posibilitate în cazul recalculării pensiei prin interpretarea favorabilă a Legii, cu respectarea precedentelor, dar în cazul meu acestei posibilități i s-a opus o pretinsă excepție specială (dizabilitatea) prin aplicarea analogiei celei mai defavorabile interpretări a aceleiași Legi, fără a invoca măcar un precedent...

Totodată relev faptul că art. 20 și art. 33 din Legea Nr. 156 din 14.10.1998, reprezintă norme afectate de poziționarea discriminatorie a beneficiarilor de pensie. Or art. 33 generează interpretări în excluderea posibilității persoanelor pensionate pe limita de vîrstă în baza stagiului de cotizare beneficiari în temeiul prevederilor art. 20 al aceleiași Legi de a pretinde recalcularea pensiei în caz de continuare a activității în cîmpul muncii. Dat fiind faptul că pensia acestor beneficiari este inclusă la categoria pensiei de dizabilitate iar, art. 33 omite a se referi direct la această categorie de pensii deși conform tabelului indicat la art. 20 al Legii date, persoanele cu dizabilități la fel au dreptul la pensie pe limită de vîrstă în baza stagiului de cotizare, însă în condiții speciale, anume caracterul discriminatoriu al acestor norme permite interpretarea și aplicarea eronată și defavorabilă a normelor de drept cu generarea condițiilor de respingere a dreptului de recalculare a pensiei persoanelor cu dizabilități care și-au realizat dreptul la pensie pe limită de vîrstă pe stagiul de cotizare în condițiile art. 20. În consecință apare o dublă discriminare or, pe de o parte pensia persoanelor cu dizabilități care și-au realizat dreptul la pensie pe limita specială de vîrstă în baza stagiului de cotizare nu primesc pensie pe limită de vîrstă ci pensie de dizabilitate deși au realizat stagiul de muncă cu respectarea condiției de vîrstă, iar pe de altă art. 33 ar genera condiții de excludere interpretativă a posibilității acestor categorii de beneficiari care-și continuă muncă să pretindă recalcularea pensiei pentru limita specială de vîrstă în baza stagiului de cotizare realizat, prin interpretarea faptului că norma dată nu s-ar referi expres și direct la categoria dată de pensii. Astfel în concepțiunea CNAS noi persoanele cu dizabilități suntem buni de a achita impozitele și cotizațiile la CNAS fără reduceri și scutiri (fiind prezentă doar scutirea simbolică a impozitului pe venit) dar nici într-un caz nu suntem îndreptățiți de a pretinde recalcularea pensiei pe stagiul de cotizare în baza cotizațiilor achitate la CNAS.

Menționez și faptul că prin Avizul Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 20 august 2020 pe cauza nr.54/20, s-a constatat o situație discriminatorie în privința persoanelor ce beneficiază de pensie de dizabilitate și s-a recomandat modificarea art.33 alin.(1) lit. c) al Legii 156/1998.

În conexiunea celor reținute, menționez că sunt îndreptățit să pretind de a-mi fi reexaminată și recalculată pensia de dizabilitate pentru stagiul real și efectiv activat, iar instanța de apel a interpretat și aplicat în mod eronat Legea în cazul meu, ceea ce atrage după sine încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, discriminare și separarea mea de ceilalți cetățeni. Cu atât mai mult, cu cât Legea în cauză este discriminatorie.

Caracterul oficial al acestei realități juridice a devenit cunoscut la data aprobării și publicării Avizului Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020.

Mai mult ca atât, acest document plasează norma dată la categoria Legilor Neconstituționale. Prin urmare, instanța iminent urmează să sesizeze Curtea Constituțională în acest sens. Referitor la prejudiciu moral intuiesc că va fi lăsat în acțiune separată dar oarecum îmi rezerv dreptul să prezint probe suplimentare în acest sens, deși este clar și indubitabil că fiind supus discriminării și hărțuirii pentru o perioadă atât de lungă de timp și consecințele acestui fapt asupra mea și familiei mele, suma pretinsă este una mult pre mică ca să acopere daunele reale create intenționat mie și familiei mele.

În drept, întemeiez acțiunea pe prevederile CEDO, Constituția Republicii Moldova, Codul Civil al Republicii Moldova, Codul Muncii al Republicii Moldova, Codul administrativ al Republicii Moldova, Legea Nr. 121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității, Legea Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, Legea nr.290 din 16.12.2016 în vigoare din 01.01.2017, etc. cîtși practica CEDO și a instanțelornaționale inclusiv

C. Obiectul sesizării³

Prevederile art.33 alin.(1) lit.c) al Legii Republicii Moldova Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, care contravin prevederilor art.4, 16, 47, 51 din Constituția Republicii Moldova și art.3, 4, 5, 12, 28 din Convenția Nr. 320 din 30-03-2007 PRIVIND DREPTURILE PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI, și poartă caracter discriminatoriu confirmat inclusiv prin Avizului Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020 pe cauza nr.54/20(publicat pe web-situl egalitate.md), în sensul instituirii unei situații discriminatorii în privința persoanelor care beneficiază de pensie pentru dizabilitate este inechitabilă și contravine principiilor consfințite în Legea Supremă.

Potrivit prevederilor art. 33 alin.(1) lit c) din Legea Republicii Moldova Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, *reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul: persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă.*— normă care prin interpretare și aplicare diferențiată, discriminatorie și anticonstituțională, exclude posibilitatea persoanelor care dispun de pensie de dizabilitate pe limită de vîrstă în baza stagiului de cotizare stabilită în baza art.20 al aceleiași Legi de a pretinde recalcularea pensiei în cazul în care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă în baza stagiului de cotizare pentru pensia de dizabilitate.

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței rationemateriae. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția neconstituționalitate.

D. Argumentarea incidentei unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Citat: „Banii nu sunt singurul răspuns, dar fac diferența” – Barack Obama

Citatul reținut supra reflectă perfect conduita organelor de stat și a persoanelor responsabile în privința neglijării, discriminării și diferențierii expuse prin exteriorizare în raport cu persoanele afectate de dizabilități.

Noi toți suntem egali indiferente de calitățile și caracterele personale inclusiv de prezența dizabilităților însă, sub pretextul unor presupuse pericole financiare prin banii ”statului” se face diferența între toți ceilalți cetățeni și persoanele cu dizabilități.

Această realitate chiar dacă a fost confirmată la nivel național prin Avizului Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020 pe cauza nr.54/20 este promovată în continuare de organele responsabile ale statului și de către funcționarii publici care de asemenea există, funcționează și sunt achitați pe *cheltuiala statului*.

Prin urmare, anume prin bani se face diferența între persoanele cu dizabilități care și-au realizat dreptul la pensie pe limită de vîrstă în baza stagiul de cotizare și ceilalți pensionari care și-au realizat dreptul la pensie pe limită de vîrstă în baza stagiului de cotizare, or, se pretinde că ar fi mult prea mulți *bani ai statului în pericol*, în măsura în care aceste două categorii egale de pensionari ar avea posibilități egale de reexaminare a pensiei în cazul în care își continuă muncă după realizarea dreptului la pensie.

Deci, înțelegem corect că este de unde fura un miliard, sau poate și mai mult, dar nu este de unde achita oamenilor banii ce li se cuvin în baza realizării drepturilor, pentru că vezi Doamne noi cei cu dizabilități suntem un pericol pentru banii statului. Adică să înțelegem logica că un miliard e nimic ca diferență, pe lângă pericolul de câteva milioane...Aici pretindem că ar fi corect și echitabil să răspundă, pe calea regresului, pentru faptele lor ilegale de neglijență, neexercitare a atribuțiilor de serviciu, discriminare și hărțuire toți funcționarii publici, dar nu numai judecătorii, conform inițiativei promovate de Legislativ. Am vrea să știm ce impedimente au funcționarii CNASS, ai MSMPS, ai Guvernului să promoveze modificarea Legii. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, din moment ce Avizul Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020 pe cauza nr.54/20, constată caracterul discriminatoriu al prevederilor art.33 alin.(1) lit c) și recomandă autorităților să ia măsuri în acest sens.

Relev faptul că prin prevederile art. 33 alin.(1) lit c) al Legii Republicii Moldova Nr. 156 se încalcă flagrant Constituția Republicii Moldova și anume drepturile garantate în baza art.art.

4.Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

16.Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

47.Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămintea, locuința,

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare. Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: somaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

51. Persoanele cu dizabilități beneficiază de o protecție specială din partea întregii societăți. Statul asigură pentru ele condiții normale de tratament, de readaptare, de învățămînt, de instruire și de integrare socială. Nimeni nu poate fi supus nici unui tratament medical forțat, decît în cazurile prevăzute de lege.

Astfel în măsura în care Declarația Universală a Drepturilor Omului și respectiv Convenția Nr. 320 din 30-03-2007 PRIVIND DREPTURILE PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI și Constituția Republicii Moldova, stabilesc anumite garanții și condiții de incluziune a persoanelor cu dizabilități, aceste garanții și incluziuni, care în speță se referă la condițiile speciale de stabilire a pensiei de dizabilitate conform art.art.20,21 al Legii 156(vîrsta și stagiul de cotizare special) nu pot fi interpretate în detrimentul persoanelor cu dizabilități cu crearea reglementărilor diferențiate și discriminatorii cu excluderea posibilității de a-și reexamina pensia de dizabilitate pe stagiul de cotizare doar din motiv că beneficiază de condiții speciale de pensionare. Or aceste condiții au doar menirea de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități și plasarea lor la egal cu toți ceilalți cetățeni. În acest sens relevăm faptul că statul mai prevede și alte categorii de pensii în condiții speciale și pentru toate aceste pensii este prevăzută posibilitatea reexaminării însă în cazul persoanelor cu dizabilități anume aceste condiții speciale generează discriminare. Păi se primește că, la moment reieșind din prevederile art.33 alin.(1) lit.c) al Legii 156, persoanele cu dizabilități ar putea pretinde recalcularea pensiei doar dacă ar ieși la pensie în condiții generale a doua oară repetat. Adică pe de o parte ne dorim incluziunea persoanelor cu dizabilități și crearea condițiilor speciale doar pentru a le plasa la egal cu toți ceilalți cetățeni, iar pe de altă parte opunem acestor drepturi alte posibilități generînd iminent discriminare – îi plasăm la egal cu incluziune, dar pentru acest fapt le luăm un drept deoarece chipurile dînșii nu ar fi la egal cu toți ceilalți pensionari pe stagiul de cotizare care își continuă munca. Aici apare întrebarea logică dacă conform prevederilor art.art. 4, 16, 47, 51 din Constituția Republicii Moldova, art.art. 4, 16, 47, 51 din Convenția Nr. 320 din 30-03-2007 PRIVIND DREPTURILE PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI, persoanelor cu dizabilități le sunt garantate drepturile prescrise inclusiv de Actele Internaționale la care Republica Moldova este parte, li se garantează dreptul la incluziune, la nediscriminare, la protecție socială, la acomodare rezonabilă, etc, inclusiv la protecție specială din partea întregii societăți, anume pentru ai plasa la egal cu toți ceilalți și nimic mai mult. Cum, atunci, toate aceste garanții și drepturi duc la aceea că persoanele cu dizabilități sunt privite diferențiat și discriminator în raport cu alți cetățeni invocîndu-se, anume faptul că toate aceste reglementări ar favoriza persoanele cu dizabilități în sensul că ar depăși limita echității și egalității, deși toate aceste măsuri, garanții și condiții speciale sunt adoptate în strictă conformitate cu prevederile actelor internaționale la care Republica Moldova este parte și au menirea doar de incluziune și plasare a persoanelor cu dizabilități la egal cu toți ceilalți.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuiu sau mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următoarele pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) c) ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională și proporțională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legat urmărit.

În esență solicit declararea caracterului neconstituțional al prevederilor art. 33 alin.(1) lit c) al Legii Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, care contravine art.art.4, 16, 47, 51 din Constituția Republicii Moldova și în baza Avizului Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020 pe cauza nr.54/20, deoarece instituie o situație discriminatorie în privința persoanelor care beneficiază de pensie pentru dizabilitate.

Motivez sesizarea înaintată inclusiv pe faptul că ambiguitatea și incertitudinea prevederilor Legii Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, în privința persoanelor cu dizabilități contravine Legii privind incluziunea persoanelor cu dizabilități, normelor Constituționale și prevederilor CEDO, inclusiv cade sub incidența prevederilor art.3 CEDO și prin caracterul neconstituțional și interpretare eronată, se aplicată eronat, discriminatoriu și selectiv în privința subiecților la care se referă.

Astfel, motivez prezenta sesizare inclusiv pe faptul prezentei ambiguității și incertitudinea prevederilor Legii Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, în privința persoanelor cu dizabilități contravine Legii privind incluziunea persoanelor cu dizabilități, normelor Constituționale și prevederilor CEDO, inclusiv cade sub incidența prevederilor art.3 CEDO și prin caracterul neconstituțional și interpretare eronată, se aplicată eronat, discriminatoriu și selectiv în privința subiecților la care se referă.

Reținem, prevederile art.9 din Legea nominalizată care instituie cinci categorii de pensii, în sistemul public:

- a) pensie pentru limită de vîrstă;
- b) pensie de dizabilitate;
- c) pensie de urmaș;
- d) pensie specială;

[Art.9 lit.d) introdusă prin LP290 din 16.12.16, MO478-490/30.12.16 art.964; în vigoare 01.01.17]

- e) pensie anticipată pentru limită de vîrstă.

Prin urmare, Legea face distincție cu delimitare a pensiei pentru limită de vîrstă și a pensiei de dizabilitate, totodată, stabilește condiții speciale de determinare a pensiei de dizabilitate pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare în baza art.20-21.

De aici se deduce faptul că persoanele cu dizabilități de asemenea beneficiază de dreptul la pensie pentru limită de vîrstă, or, afît prevederile art.20 și art.21, cîtși anexa respectivă, operează cu aceleași noțiuni – limită de vîrstă și stagiul de cotizare ca și în cazul pensiilor stabilite pentru limită de vîrstă, ca urmare, persoanele cu dizabilități beneficiind de aceleași drepturi ca și ceilalți cetățeni, de asemenea și de dreptul de a munci, însă reieșind din necesitatea de ai plasa la egal cu ceilalți cetățeni Legea stabilește pentru ei condiții speciale de determinare a limitei de vîrstă și a stagiului de cotizare la stabilirea dreptului la pensie. Acest fapt însă nu poate genera discriminare și incertitudini interpretative.

Astfel, consider că prevederile art.20 și art.21 urmează să se regăsească în Secțiunea a doua a Legii vizate și anume Pensia pentru limita de vîrstă, or, prin introducerea acestor norme la Secțiunea a 3-a se crează o discriminare a persoanelor cu dizabilități care și-au realizat dreptul la pensie în baza limitei de vîrstă și a stagiului de cotizare, față de alți cetățeni încadrați în cîmpul muncii, dat fiind faptul că prin stabilirea condițiilor speciale a limitei de vîrstă și a stagiului de cotizare se crează condiții egale pentru aceste persoane în coraport cu ceilalți angajați în cîmpul muncii și reprezintă o incluziune a persoanelor cu dizabilități și o echivalare a drepturilor acestor persoane în aria drepturilor și libertăților fundamentale. Prin urmare, aceste condiții speciale nu pot diminua drepturile la pensii a persoanelor cu dizabilități, inclusiv dreptul de reexaminare și de recalculare a pensiei date prin realizarea stagiului de cotizare, în acest sens.

În consecință, se constată că Legea, prin plasarea art.20 și art.21 la Secțiunea 3 discriminează persoanele cu dizabilități care beneficiază de pensii pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare, de pensionarii pentru limită de vîrstă, deși prin noțiune și categorie acești pensionari sunt identici, doar condițiile sunt diferite, însă aceasta nu poate genera discriminare – fapt inadmisibil prin prisma

normelor Constituționale și a prevederilor CEDO. Or, pe de o parte Legea delimitează categoria pensiei pentru limită de vîrstă de pensia de dizabilitate, iar pensia persoanelor cu dizabilități pe limita de vîrstă în baza stagiului de cotizare nu se regăsește ca categorie specială cu delimitare, pe de altă parte nu se regăsește în reglementările secțiunii a 2 ci în secțiunea a 3 a pensiei de dizabilitate, ca într-un final nici sub o formă și în nici într-o formulă să nu se regăsească în prevederile art.33 Dreptul la reexaminarea dreptului la pensie și anume alin.4, 4/1 și 4/2 unde este prevăzut că dreptul la reexaminare au numai pensionarii pentru limită de vîrstă, deși persoanele cu dizabilități au dreptul să primescă pensie calculată în baza stagiului de cotizare pentru limita de vîrstă. Ca urmare, pensionarii pentru dizabilitate sunt înafara prevederilor normelor date chiar dacă sunt pensionari pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare ca și ceilalți pensionari pentru limită de vîrstă.

Totodată, menționăm că deși Legea nu prevede faptul că persoanele cu dizabilități care au dreptul la pensie pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare și activează în continuare în câmpul muncii nu ar beneficia de dreptul la reexaminarea dreptului la pensie, totuși nu conține reglementări clare și certe în acest sens, ba mai mult generează condiții de discriminare și interpretare eronată a Legii de către organele de resort inclusiv în instanță, fapt care iminent crează condiții de încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, suferințe persoanelor cu dizabilități, discriminare și separarea acestora de ceilalți cetățeni, ceea ce este inadmisibil prin prisma Constituției RM și reglementărilor CEDO.

De asemenea, se relevă și faptul că prin esența și conținutul dreptului la reexaminarea pensiei de dizabilitate pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare, nu se pretinde un drept ca noțiune, ci ca garanție socială prescrisă imperativ de Lege și asigurată de stat.

În acest sens, precizăm că în Actele normative reținute supra este prevăzută posibilitatea reexaminării dreptului la pensie și nu există nici o prohibiție în acest sens, în privința persoanelor care beneficiază de dreptul la pensie de dizabilitate în baza stagiului de cotizare pentru limită de vîrstă, fiind doar o omisiune, o lacuna și o ambiguitate în Lege la acest capitol, care generează caracter discriminatoriu și neconstituțional și, în esență, urmează a fi interpretat doar în favoarea persoanei îndreptățite, dar organele statului competente în acest sens aplică în continuare o normă anticonstituțională cu interpretare defavorabilă și discriminatorie.

Mai mult ca atît, prin Hotărîrea Curții Constituționale nr.29 din 22.11.2018 s-a reținut faptul că în privința pensiei de dizabilitate care se acordă în cazul unei dizabilități severe (pretindem noi că, și în cazul celor medii și accentuate), provocate de o afecțiune generală, rațiunile care stau la baza reglementării unei vârste standard de pensionare sau a unui stagiului minim de cotizare nu mai subzistă. Pierderea totală (pretindem noi și parțială) a capacității de muncă (a se vedea §14 supra) din cauza unei afecțiuni generale reprezintă un eveniment aleatoriu, care nu poate fi controlat de către persoana în discuție, astfel încât stabilirea unei vârste și a unui stagiului minim de cotizare în baza cărora poate fi acordată pensia de dizabilitate nu este justificată. Condițiile pe care legislatorul trebuie să le impună în acest caz ar trebui să vizeze strict stagiul de cotizare deja realizat, astfel încât, indiferent de vârsta asiguratului, acesta să poată beneficia de o pensie de dizabilitate potrivit contribuției realizate. Trebuie să se rețină, în acest sens, că, de regulă, sistemul de asigurări sociale este obligatoriu pentru toate persoanele încadrate în câmpul muncii, ele avînd obligația de a contribui la sistemul de asigurări sociale. Mai mult, ele nu pot solicita restituirea sumelor achitate atunci cînd, din diferite motive, nu au parte de beneficiile de protecție socială.

La fel, Curtea Constituțională în aceeași Hotărîre pct.58 reține faptul că, soluția legislativă contestată nu poate fi justificată prin faptul că persoanele cu dizabilități beneficiază oricum de alocații sociale. Astfel, cum s-a arătat mai sus, pensia de dizabilitate are natura juridică a unei prestații de asigurări sociale, pe cînd ajutorul menționat are un caracter social, care își găsește o altă justificare. Prin urmare, bazele acordării acestora sunt diferite.

Așadar, concluziile expuse în hotărîrea nominalizată poartă un caracter general și sunt valabile atît în privința persoanelor cu grad sever de dizabilitate, cîtși în privința persoanelor cu grad mediu și accentuat de dizabilitate, or, atît pierderea totală cîtși cea parțială a capacității de muncă reprezintă un eveniment aleatoriu care nu este supus voinței și controlului persoanei, iar arealul legal de incluziune

a acestor categorii de cetățeni în societatea noastră stabilește garanții care în esență plasează persoanele cu dizabilități la egal cu ceilalți și nimic mai mult.

Prin urmare, dreptul la pensie de dizabilitate pentru stagiul de cotizare prin prisma numărului mic de persoane cu dizabilități (inclusiv a celor angajați în câmpul muncii) - care reprezintă în esență o minoritate socială și care ar putea beneficia de o pensie de dizabilitate nu ar putea conduce la crearea unor riscuri economice în cadrul sistemului public de asigurări sociale, iar excluderea persoanelor cu dizabilități care și-au pierdut parțial sau total capacitatea de muncă, de la plata pensiei de dizabilitate ori de la posibilitatea recalculării și reexaminării acesteia, are drept consecință plasarea acestora în situația de a-și căuta resursele necesare supraviețuirii, contrar scopului articolului 47 din Constituție, care urmărește tocmai contrariul.

Anume prin interpretarea discriminatorie a unei Legi neconstituționale se confundă noțiunea de pensie de dizabilitate și alocațiile de dizabilitate, or, aceste două noțiuni sunt distincte ca noțiune și au baza juridică și legislativă diferită. Forma de exprimare a unui drept nu afectează realizarea acestuia, iar persoana îndreptățită va beneficia de acest drept indiferent de formalitățile expresiei legale a dreptului său ori a interpretărilor în acest sens. În contextul ideii expuse, orice omisiune sau lacună de drept se interpretează doar în favoarea Legii și chiar dacă să mergem pe ideea faptului că Legea neconstituțională nu operează direct cu noțiunea de pensie de dizabilitate pentru limită de vârstă pe stagiul de cotizare, aceasta se subînțelege reieșind din mențiunile reținute în tabelul nr.1 unde este indicată și noțiunea de stagiul de cotizare și cea de limită de vârstă.

Prin urmare, chiar dacă sunt persoane angajate în câmpul muncii cu grad de dizabilitate și beneficiază de pensie în acest sens, calculată în baza stagiului de cotizare pentru limită de vârstă, acești beneficiari nu se deosebesc de alți angajați și în privința acestora ca și în privința celorlalți pensionari se aplică în egală măsură și practica judiciară și hotărârile Curții Constituționale și respectiv Legea inclusiv la capitolul dreptului de reexaminare și recalculare a pensiei pentru stagiul de cotizare realizat. Or, în cazul dat Legea a stabilit expres și imperativ limita de vârstă și stagiul de cotizare de 2 ani care au la bază rațiunea faptului că dizabilitatea pe care o au garantează doar aceasta limită a posibilităților fizice, iar tot ce este supra reprezintă o întindere limitată și aleatorie în timp care crează riscul real de imposibilitate de a ieși la pensie în condiții generale cu toți ceilalți cetățeni. Așadar, excluderea posibilității de reexaminare a dreptului la pensie cu recalcularea acesteia privează atât de dreptul de a beneficia de Garanțiile sociale asigurate de Stat în urma cotizațiilor exprimate prin impozite de pe urma activității profesionale, cât și în general privează de dreptul de a beneficia vreodată de o pensie decentă în momentul în care sănătatea nu le va permite să mai profeseze careva meserie.

Adică, persoanele care au ieșit la pensie de dizabilitate pe limita de vârstă și activează în continuare în câmpul muncii sunt bune de achitat cotizațiile fondului de pensii și asigurare medicală, având doar scutiri simbolice la impozitul pe venit, dar în schimb, nu au dreptul de a solicita recalcularea pensiei de pe urma acestor cotizații, ci urmează, încă o dată, în mod repetat, să mai iasă la pensie pe limită de vârstă, în condiții generale, deși Legea în cazul lor prevede expres condiții speciale de pensionare – care e logica, echitatea, legalitatea și constituționalitatea acestui fenomen?...

Tot aici, relevăm faptul că în privința persoanelor cu dizabilități Legea stabilește în mod imperativ condițiile de pensionare cu reducere a stagiului de muncă în raport cu vârsta la data constatării dizabilității.

Totodată, relevăm faptul că persoanele cu dizabilități sunt pensionate în condiții speciale și în măsura în care dizabilitatea a fost stabilită pînă la o anumită vârstă stagiul de cotizare se consideră deplin în limita termenilor speciale, și acest fapt nu este de dragul persoanelor cu dizabilități, ci pentru a garanta echivalarea muncii acestora, incluziunea, echitatea în privința acestor persoane prin prisma principiilor dreptului național și a actelor Normative internaționale la care Republica Moldova este Parte.

Astfel, stagiul de cotizare special în privința persoanelor cu dizabilități este echivalat cu stagiul de cotizare stabilit în condiții generale sau speciale și această normă nu permite interpretări în defavoarea persoanelor cu dizabilități, ca urmare acest stagiul este unul de excepție care acoperă

inclusiv stagiul de cotizare, adică vechime în muncă stabilită în temeiul art. 32 al Legii Nr. 544, or persoanele cu dizabilități nu pot fi impuse să respecte condiții generale de pensionare, atât timp cât Legea stabilește condiții speciale și excepții imperative în acest sens. Or, în măsura în care au o afecțiune de sănătate care le reduce substanțial capacitatea de muncă care a fost stabilită până la o anumită vîrstă se prezumă că vechimea în muncă specială acoperă orice altă vechime în muncă.

Totodată, relev faptul că art. 20 și art. 33 din Legea Nr. 156 din 14.10.1998, reprezintă norme neconstituționale afectate de poziționarea discriminatorie a beneficiarilor de pensie. Or art.33 generează interpretări în excluderea posibilității persoanelor pensionate pe limita de vîrstă în baza stagiului de cotizare beneficiari în temeiul prevederilor art. 20 al aceleiași Legi de a pretinde recalcularea pensiei în caz de continuare a activității în cîmpul muncii. Dat fiind faptul că pensia acestor beneficiari este inclusă la categoria pensiei de dizabilitate, iar art. 33 omite a se referi direct la această categorie de pensii deși conform tabelului indicat la art. 20 al Legii respective, persoanele cu dizabilități la fel au dreptul la pensie pe limită de vîrstă în baza stagiului de cotizare, însă în condiții speciale, anume caracterul neconstituțional și discriminatoriu al acestor norme permite interpretarea și aplicarea eronată și defavorabilă a normelor de drept cu generarea condițiilor de respingere a dreptului de recalculare a pensiei persoanelor cu dizabilități care și-au realizat dreptul la pensie pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare în condițiile art. 20. In consecință apare o dublă discriminare or, pe de o parte pensia persoanelor cu dizabilități care și-au realizat dreptul la pensie pe limita specială de vîrstă în baza stagiului de cotizare nu primesc pensie pe limită de vîrstă, ci pensie de dizabilitate deși au realizat stagiul de muncă cu respectarea condiției de vîrstă, iar pe de altă art. 33 ar genera condiții de excludere interpretativă a posibilității acestor categorii de beneficiari care-și continuă munca să pretindă recalcularea pensiei pentru limita specială de vîrstă în baza stagiului de cotizare realizat, prin interpretarea faptului că norma dată nu s-ar referi expres și direct la categoria dată de pensii.

Menționez și faptul că, prin Avizul Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 20 august 2020 pe cauza nr.54/20, s-a constatat o situație discriminatorie în privința persoanelor ce beneficiază de pensie de dizabilitate și s-a recomandat modificarea art.33 alin.(1) lit. c) al Legii 156/1998, cu atât mai mult, cu cît Legea în cauză este discriminatorie, iar caracterul oficial al acestei realități juridice a devenit cunoscut la data aprobării și publicării Avizului Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020.

Respectiv, acest document plasează norma dată la categoria Legilor Neconstituționale. Prin urmare, instanța de judecată iminent urmează să sesizeze Curtea Constituțională în acest sens.

În contextul alegațiilor reținute, relevăm și concluziile expuse în Raportul doi și trei combinat în adresa Comitetului ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, în privința implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, prezentat de MSMPS al Republicii Moldova, conform art. 35 al Convenției.

Așadar, la pagina 45, articolul 28 este reținut faptul că: "conform prevederilor legislației în vigoare, persoanele cu dizabilități, inclusiv copiii cu dizabilități, după caz, membrii familiilor lor, beneficiază de măsuri de protecție socială sub formă de prestații sociale, inclusiv: pensie sau alocație socială de stat, suport financiar de stat, compensație pentru serviciile de transport, după caz, alocație pentru îngrijire, însoțire și supraveghere, ajutor social și ajutor pentru perioada rece a anului, precum și diferite tipuri de servicii sociale.

Cu referire la recomandarea 51 lit. (a)-(d) din Observațiile finale ale Comitetului, informăm următoarele:

1. Prestații sociale

1.1. Pensii de dizabilitate

În conformitate cu prevederile Legii nr. 156-XIV din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, persoana încadrată într-un grad de dizabilitate cauzat de o boală obișnuită beneficiază de o pensie de dizabilitate dacă îndeplinește condițiile de stagiul de cotizare, în raport cu vârsta la data constatării dizabilității. Mărimea pensiei de dizabilitate depinde de salariul persoanei din care s-au calculat contribuții de asigurări sociale, gradul de dizabilitate și stagiul de cotizare.

Începând cu anul 2020, indexarea are loc de 2 ori pe an, la 1 aprilie și 1 octombrie. La 1 aprilie, coeficientul de indexare constituie rata inflației înregistrată în ultimul semestru al anului precedent anului indexării, iar la 1 octombrie – rata inflației înregistrată în primul semestru al anului în curs. Beneficiază de pensii de dizabilitate circa 121000 persoane. Pensia medie de dizabilitate este de circa 1500 lei, iar pensia medie pentru toate categoriile de beneficiari de pensii este de circa 2000 lei.

Prin urmare însăși MSMPS al Republicii Moldova recunoaște că persoanele cu dizabilități la fel ca și ceilalți cetățeni sunt beneficiari ai pensiei de dizabilitate pe stagiul de cotizare a cărei mărime a pensiei de dizabilitate depinde de salariul persoanei din care s-au calculat contribuții de asigurări sociale, gradul de dizabilitate și stagiul de cotizare și la fel ca și toate pensiile și aceste categorii de pensii sunt supuse indexării.

La pagina 44 art. 27 se recunoaște dreptul la muncă a persoanelor cu dizabilități fără a beneficia de reduceri sau anulări a cotizațiilor la fondul social și asigurări medicale, însă nu se garantează dreptul persoanelor cu dizabilități la recalcularea și la reexaminarea pensiilor de dizabilități pe stagiul de cotizare fapt care duce la o discriminare indubitabilă și la o discrepanță substanțială între cuantumul pensiei medii de dizabilitate 1500 lei și a pensiei medii pentru toate categoriile de pensii – 2000 ceea ce reprezintă o valoare de minus 25% în detrimentul persoanelor cu dizabilități.

Un alt aspect, dureros pentru soluționarea acestui fenomen de discriminare ar fi pericolul care planează asupra "banilor publici".

Aici precizăm și datele statistice oferite de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova (<https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6617>), unde este menționat faptul că, pentru anul 2019 rata de participare la forța de muncă a persoanelor cu dizabilități a constituit doar 17,2% în mediu din numărul total de persoane cu dizabilități, inclusiv 16,9% la bărbați, 17,5% la femei, 16,6% în mediul urban și 17,5% în mediul rural.

În consecință, valoarea estimativă a cuantumului recalculării și reexaminării pensiilor pe stagiul de cotizare a persoanelor cu dizabilități este una infimă și mizeră prin comparație cu celelalte categorii de pensii.

Un calcul simplu ne arată faptul că chiar dacă toți angajații cu dizabilități ar fi beneficiari ai pensiilor de dizabilitate pe stagiul de cotizare total 121000 de persoane din aceste persoane doar 17,5% ar fi angajați ceea ce ar reprezenta 20750 de persoane, valoare care este una estimativă privită la limita maximă, or, nu toate persoanele cu dizabilități angajate în câmpul muncii sunt beneficiari ai pensiilor de dizabilitate pe stagiul de cotizare și nu în privința tuturor persoanelor cu dizabilități angajate în câmpul muncii beneficiari ai pensiilor de dizabilitate prin recalculare și reexaminare li s-ar majora pensia. În consecință dacă în privința acestor beneficiari ar fi respectată legea și anulat discriminarea în acest sens, ca număr de persoane și ca sumă estimativă a recalculării și reexaminării ar fi o valoare nesemnificativă comparabilă chiar și cu unele categorii de cheltuieli curente a bugetului BASSS.

La caz, facem trimitere la prevederile art.121 alin.(1-3) CPC, potrivit cărora, (1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. (2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate. (3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Consider că sesizarea înaintată întrunește toate condițiile necesare prevăzute de norma citată mai sus și instanța de judecată urmează să sesizeze Curtea Constituțională în sensul dat, or, anume

prevederile Legii Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii urmează a fi aplicate la soluționarea prezentei cauze civile și problema semnalată prin excepția de neconstituționalitate intră în câmpul de aplicare al unui drept garantat de Constituție.

Mai mult ca atât, excepția de neconstituționalitate ridicată în cazul dat cuprinde cele trei elemente obligatorii: textul contestat din punctul de vedere al constituționalității (prevederea legală), textul de referință pretins a fi încălcat (prevederea constituțională) și motivarea de către autorul excepției a relației de contrariedade dintre cele două texte, adică motivarea neconstituționalității textului criticat.

Tot aici reținem și concluziile expuse în Hotărârea Curții Constituționale al Republicii Moldova Nr. 8 din 07-03-2017 "74. Curtea reiterează că, potrivit art. 16 din Constituție, toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice. Suplimentar, Curtea menționează că *prevederile CDPD stabilesc obligația statelor de a asigura dreptul legal al tuturor persoanelor cu dizabilități de a trăi în comunitate, cu șanse egale cu ale celorlalți, și vor lua măsuri eficiente și adecvate în vederea incluziunii sociale a acestora.*"

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

- Convenția Nr. 320 din 30-03-2007 PRIVIND DREPTURILE PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI, art.art. 3, 4, 5, 12, 28;
- Convenția Europeană privind Drepturile Omului;
- Constituția Republicii Moldova art.art. 4, 16, 47, 51;
- Codul Muncii al Republicii Moldova;
- Codul de Procedură Civilă al Republicii Moldova;
- Codul Civil al Republicii Moldova;
- Legea Nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, Anexa nr. 3 al Legii Nr. 156 din 14.10.1998;
- Legea nr.290 din 16.12.2016 în vigoare din 01.01.2017;
- Legea Nr.121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității;
- Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr. 60 din 30.03.2012;
- HG nr.237 este din 21.03.2018;
- Hotărârea Curții Constituționale al Republicii Moldova Nr. 8 din 07-03-2017;
- Hotărârea Curții Constituționale nr.29 din 22.11.2018;
- Avizului Consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității 20 august 2020 pe cauza nr.54/20(publicat pe web-situl: egalitate.md);
- Decizia CPEDAE din 03.07.2020 nr.56/20(publicat pe web-situl: egalitate.md);
- Raportul doi și trei combinat în adresa Comitetului ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, în privința implimentării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, prezentat de MSMPS al Republicii Moldova, conform art. 35 al Convenției.(publicat pe web-situl,<https://msmps.gov.md/>);
- Datele statistice oferite de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova (publicat: <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6617>).

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studiul de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Declar pe propria răspundere și onoare că informațiile prezentate Curții Constituționale al Republicii Moldova, din prezenta sesizare sunt veridice.

Data: 4.12 2020Semnătura: _____

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

ÎNCHEIERE

24.02.2021

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani)

Instanța de contencios administrativ compusă din:

Președintele ședinței, judecător

Oleg Melniciuc

Grefier

Ana Pușciuc

În lipsa:

Reclamantului Sergiu Roșca.

Reprezentantului părâtului Casa Națională de Asigurări Sociale.

Examinând în ședința de judecată publică cererea privind sesizarea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 33 alin. (1) lit. c) al Legii nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, înaintată în acțiunea în contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Roșca Sergiu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea actului administrativ individual defavorabil,

a c o n s t a t a t :

Reclamantul Roșca Sergiu s-a adresat în instanța de contencios administrativ cu cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea actului administrativ individual defavorabil.

În motivarea cererii de chemare în judecată a indicat că, la 13.10.2020 a adresat CTAS Bălți, structură a CNAS, cerere, solicitând, în temeiul prevederilor art. 33 al Legii nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, reexaminarea drepturilor la pensie pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare prin prisma prevederilor art. 20 al Legii nr. 156 din 14.10.1998, conform formulei de la Anexa nr. 3 al Legii nr. 156 din 14.10.1998, anexând actele necesare, inclusiv avizului consultativ pe cauza nr. 54/20 din 20.08.2020.

Menționează că, prin răspunsul nr. X-01/09-3427 din 14.10.2020, fiind neglijat avizul consultativ pe cauza nr. 54/20 din 20.08.2020 și fiind aplicată o normă discriminatorie și neconstituțională, i s-a explicat că nu poate fi reexaminat dreptul la pensie deoarece, chipurile reclamantul și-a realizat dreptul la pensie, iar art. 33 alin. (1) lit. c) nu prevede dreptul de examinare a pensiei, decît doar pentru pensie pentru limită de vârstă.

Sușține că, ulterior a depus cerere prealabilă, solicitînd constatarea netemeinicii răspunsului nr. X-01/09-3427 din 14.10.2020 a CTAS Bălți; anularea răspunsului nr. X-01/09-3427 din 14.10.2020 a CTAS Bălți; reexaminarea dreptului la pensie de dizabilitate pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare, începînd cu data depunerii cererii, 13.10.2020; încasarea din contul CNAS a daunei morale cauzate prin discriminare și tergiversarea examinării cererii în cuantum de 100 000 lei.

Prin răspunsul nr. R-2413/20 din 12.11.2020, i s-a explicat că stagiul realizat după stabilirea pensiei de dizabilitate va fi valorizat la realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă odată cu atingerea vârstei de 63 ani. Adică, dacă reclamantul care a ieșit la pensie pe stagiul de muncă, urmează să mai iasă odată la pensie pe stagiul de muncă, la vîrstă de 63 ani.

Afirmă că, indubitabil și cert aceste răspunsuri sunt contradictorii or, pe de o parte CNAS pretinde că chipurile dreptul său s-ar fi consumat dar pe de altă parte i se comunică că, repetat acest drept consumat, mai poate să-l realizeze încă o dată, dar deja la o altă vîrstă, iar sub alt aspect, prin contrazicere, îi explică că chipurile, în general Legea nu prevede posibilitatea de recalcul al pensiei sale.

Relevă că, CNAS, deși dispune de toate posibilitățile de a nu aplica o Lege discriminatorie și/sau de a suspenda examinarea acestor categorii de cereri cu înaintarea imediată a solicitărilor de inițiativă pentru modificarea Legii către organele de resort, în vederea excluderii caracterului discriminatoriu și respectiv soluționarea în consecință a cererilor date în baza acestor modificări, ignoră conștient și intenționat acest fapt.

Afirmă, cu referire la aplicarea Legii discriminatorii că, CNAS nu neagă acest fapt, dar în mod deliberat aplică în continuare aceiași Lege deși au toate posibilitățile legale și procesuale de a curma discriminarea și hărțuirea persoanelor cu dizabilități fiind în prezența avizului consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 20.08.2020, pe cauza nr. 54/20.

Sușține că, răspunsul nr. X-01/09-3427 din 14.10.2020 a CTAS Bălți și răspunsul CNAS nr. R-2413/20 din 12.11.2020, sunt ilegale fiind bazate în mod exclusiv pe interpretarea Legii, iar CNAS nu sunt abilitate cu atribuții de interpretare a Legii, ci cu atribuții de aplicare a Legii.

Menționează că, Legea nr. 290 este un act normativ prin care s-a modificat și s-a completat un act normativ deja existent, în baza căruia a apărut și a fost instituit dreptul său la pensie de dizabilitate pentru limita de vîrstă.

Relevă că, dreptul său nu a încetat ci se realizează în continuu, fiind aplicabile, în acest sens, prevederile Legii nr. 156, cu completările și modificările ulterioare care se aplică în egală măsură tuturor, imediat ce au intrat în vigoare, inclusiv în procesul realizării dreptului pentru prezent și viitor.

Indică că, prin cererea inițială nu a solicitat recalcularea dreptului la pensie pentru trecut ci realizarea acestui drept pentru prezent și viitor, fiind aplicabile, în acest sens, prevederile Legii nr. 156, cu toate completările și modificările ulterioare, inclusiv a Legii nr. 290 în vigoare la momentul înaintării cereri sale.

Precizează că, prin răspunsul R-2413/20 din 12.11.2020, de fapt nu s-a soluționat cererea prealabilă ci i s-au dat explicații precum că, dreptul său s-a consumat.

Relevă că, indexarea pensiilor este un proces general aplicat tuturor beneficiarilor de dreptul la pensie proporțional cuantumul pensiei și altor indici, ca urmare, de acest proces nu beneficiază în mod exclusiv doar reclamantul, ca beneficiar la dreptul la pensie. Mai mult ca atât, dreptul la indexare și dreptul la reexaminare și recalculare a pensiei, se referă la același obiect - cuantumul pensiilor, însă sunt fenomene juridice separate, care nu se suprapun și au sursă legală diferită.

Susține că, normele privind indexarea pensiilor și procentajul, actual în acest sens, au fost adoptate după instituirea dreptului său la pensie și CNAS nu invocă, în acest sens, pretinsa realizare în trecut a dreptului său, pentru indexare, ci consideră că, indexarea în privința sa este aplicabilă, pe când, prin analogie, aceeași situație a prevederilor Legii nr. 290, CNAS consideră că, în privința sa nu poate fi aplicată deoarece, chipurile reclamantul deja și-a realizat dreptul în trecut, deși continuu să-și realizeze dreptul, proces valabil la momentul înaintării cererii inițiale, la momentul înaintării cererii prealabile și pînă în prezent.

Menționează că, CNAS aplică Legea selectiv, în privința sa - indexare (chiar dacă HG nr. 237 este din 21.03.2018, cu recalculare în acest sens începînd cu 01.04.2017), dar reexaminare (un drept confirmat și garantat prin Lege cu aceeași analogie ca și indexarea Legea nr. 290 din 16.12.2016 în vigoare din 01.01.2017), nu se poate, deoarece chipurile reclamantul deja și-a realizat dreptul în trecut.

Consideră că, urma să i se calculeze pensia pentru toată perioada și la momentul instituirii și confirmării acestui drept să o primească pe toată, cu tot cu indexările viitoare, chiar dacă Legea în acest sens și procentajul urma să fie stabilit în viitor, iar de reexaminare și recalculare nu poate fi vorba, deoarece principiul aplicării Legii în timp, în percepția CNAS, se aplică doar pentru reexaminare, nu și pentru indexare, deși ambele procese se referă la calcularea cuantumul pensiei.

Reiterează că, situația sa cade direct sub incidența prevederilor Legii nr. 290, fapt care prezumă că a fost perceput și de către CNAS și CTAS Bălți însă, după cum arată practica judiciară, aceste instituții, înzestrate cu atribuții de garantare a realizării drepturilor beneficiarilor de pensii, impun cetățenii să-și realizeze drepturile prin instanță, creînd impedimente artificiale în acest sens.

Accentuează că, dreptul său la pensie nu s-a consumat după cum pretinde CNAS, însă a fost instituit și confirmat la o anumită dată, dar se realizează în continuu, la data depunerii cereri și pînă în prezent. Totodată, conform Legii nr. 290 din 16.12.2016, în vigoare din 01.01.2017, art. VIII pct. 3: „Punctul 25 din articolul III în partea ce ține de articolul 33 alineatul (1) litera c) și alineatul (4) se aplică în cazul pensiilor pentru limită de vîrstă stabilite începînd cu 1 ianuarie 2017”.

Prin urmare, este cert faptul că CNAS și CTAS Bălți confundă două noțiuni și anume, de realizare a unui drept și de stabilire a unui drept, iar legiuitorul în acest sens a indicat expres că, reexaminarea dreptului la pensie prin stabilirea altui drept recalcultat este posibil doar începînd cu data de 01.01.2017, or, în acest sens legiuitorul prin alin. (4¹) al art. 33 din Legea nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, stabilește că, „pensionarii care activează sau au activat în cîmpul muncii după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă în condițiile prezentei legi pot solicita reexaminarea pensiei nu mai des decît o dată la doi ani, cu condiția că pensia calculată conform formulelor din anexe, părți integrante ale prezentei legi, este mai mare decît pensia aflată în plată”, iar alin. (5) al aceluiași articol stabilește că: „Noile drepturi la pensie se acordă începînd cu luna următoare

celel în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale. în cazul transferării la altă categorie de pensie prevăzută de prezenta lege, termenul de transfer se stabilește conform art. 11 alin. (2).”

Menționează faptul că, art. VIII pct. 3 al Legea nr. 290 din 16.12.2016 în vigoare din 01.01.2017, operează cu noțiunea de stabilire, pe când alin. (4¹) al art. 33 din Legea nr. 156 din 14.10.1998, nu operează cu această noțiune, ci cu noțiunea de realizare. Ori, se constată că prin reexaminarea pensiei se crează noi drepturi la pensie care se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale.

Afirmă că, legiuitorul operând cu fraza: „...stabilire începând cu 1 ianuarie 2017.” în prevederile art. VIII pct. 3 al Legea nr. 290 din 16.12.2016, cu fraza: „Pensionarii care activează sau au activat în câmpul muncii după realizarea dreptului la pensie...” în prevederile alin. (4¹) al art. 33 din Legea nr. 156 din 14.10.1998 și fraza: „Noile drepturi la pensie se acordă...” alin. (5) art. 33 Legea nr. 156 din 14.10.1998, determină în mod cert, imperativ și exact faptul că, reexaminarea dreptului la pensie în temeiul prevederilor legii menționate, este posibilă doar pentru perioada realizării drepturilor la pensie în cazul pensionarilor care activează sau au activat în câmpul muncii și prin reexaminare se stabilesc drepturi noi care pot fi stabilite doar începând cu 01.01.2017, or, în caz contrar legea pierde sensul și capătă caracter discriminatoriu.

Relevă că, ambiguitatea și incertitudinea prevederilor Legii nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, în speță, în privința persoanelor cu dizabilități, contravine Legii privind incluziunea persoanelor cu dizabilități, normelor Constituționale și prevederilor CEDO, inclusiv cade sub incidența prevederilor art. 3 CEDO și prin interpretare eronată a fost aplicată eronat și cu încălcare de instanța de apel.

Invocă că, se rețin prevederile art. 9 din Legea nominalizată care stabilește cinci categorii de pensii, în sistemul public: a) pensie pentru limită de vîrstă; b) pensie de dizabilitate; c) pensie de urmaș; d) pensie specială; e) pensie anticipată pentru limită de vîrstă.

Prin urmare, Legea face distincție cu delimitare a pensiei pentru limită de vîrstă și a pensiei de dizabilitate, totodată, stabilește condiții speciale de determinare a pensiei de dizabilitate pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare în baza art. 20-21.

Afirmă că, de aici se deduce faptul că, persoanele cu dizabilități, de asemenea beneficiază de dreptul la pensie pentru limită de vîrstă, or, atît prevederile art. 20 și art. 21, cît și anexa respectivă, operează cu aceleași noțiuni - limită de vîrstă și stagiul de cotizare ca și în cazul pensiilor stabilite pentru limită de vîrstă, ca urmare, persoanele cu dizabilități beneficiind de aceleași drepturi ca și ceilalți cetățeni, de asemenea și de dreptul de a munci, însă reieșind din necesitatea de ai plasa la egal cu ceilalți cetățeni, Legea stabilește pentru ei condiții speciale de determinare a limitei de vîrstă și a stagiului de cotizare la stabilirea dreptului la pensie. Acest fapt însă nu poate genera discriminare și incertitudini interpretative.

Consideră că, prevederile art. 20 și art. 21, urmează să se regăsească în Secțiunea a doua a Legii vizate și anume, pensia pentru limita de vîrstă, or, prin introducerea acestor norme la Secțiunea a 3-a, se crează o discriminare a persoanelor cu dizabilități care și-au realizat dreptul la pensie în baza limitei de vîrstă

și a stagiului de cotizare, față de alți cetățeni încadrați în câmpul muncii, dat fiind faptul că, prin stabilirea condițiilor speciale a limitei de vîrstă și a stagiului de cotizare se crează condiții egale pentru aceste persoane în coraport cu ceilalți angajați în câmpul muncii și reprezintă o incluziune a persoanelor cu dizabilități și o echivalare a drepturilor acestor persoane în aria drepturilor și libertăților fundamentale. Prin urmare, aceste condiții speciale nu pot diminua drepturile la pensii a persoanelor cu dizabilități, inclusiv dreptul de reexaminare și de recalculare a pensiei date prin realizarea stagiului de cotizare, în acest sens.

Susține în consecință că, se constată că Legea, prin plasarea art. 20 și art. 21 la Secțiunea 3, discriminează persoanele cu dizabilități care beneficiază de pensii pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare, de pensionarii pentru limită de vîrstă, deși prin noțiune și categorie acești pensionari sunt identici, doar condițiile sunt diferite, însă aceasta nu pot genera discriminări, fapt inadmisibil prin prisma normelor Constituționale și a prevederilor CEDO. Or, pe de o parte, Legea delimitează categoria pensiei pentru limită de vîrstă de pensia de dizabilitate, iar pensia persoanelor cu dizabilități pe limita de vîrstă în baza stagiului de cotizare nu se regăsește ca categorie specială cu delimitare, pe de altă parte nu se regăsește în reglementările secțiunii a doua ci în secțiunea a 3 a pensiei de dizabilitate, ca într-un final nici sub o formă și în nici într-o formulă, să nu se regăsească în prevederile art. 33, dreptul la reexaminarea dreptului la pensie și anume alin. 4, 4/1 și 4/2, unde este prevăzut că, dreptul la reexaminare au numai pensionarii pentru limită de vîrstă, deși persoanele cu dizabilități au dreptul să primească pensie calculată în baza stagiului de cotizare pentru limita de vîrstă. Ca urmare, pensionarii pentru dizabilitate sunt înafara prevederilor normelor date chiar dacă sunt pensionari pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare ca și ceilalți pensionari pentru limită de vîrstă.

Indică că, deși Legea nu prevede faptul că persoanele cu dizabilități, care au dreptul la pensie pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare și activează în continuare în câmpul muncii, nu ar beneficia de dreptul la reexaminarea dreptului la pensie, totuși nu conține reglementări clare și certe în acest sens, ba mai mult, generează condiții de discriminare și interpretare eronată a Legii de către organele de resort, inclusiv în instanță, fapt care iminent crează condiții de încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, suferințe persoanelor cu dizabilități, discriminare și separarea acestora de ceilalți cetățeni.

Relevă faptul că, prin acțiunea înaintată cu privire la reexaminarea dreptului la pensie de dizabilitate pentru limita de vîrstă pe stagiul de cotizare, nu pretinde un drept ca noțiune, ci ca garanție socială prescrisă imperativ de Lege și asigurată de stat.

Afirmă în acest sens că, CNAS și-a motivat decizia în mod exclusiv pe interpretarea Legii. Astfel, unicul argument reținut de CNAS în respingerea acțiunii sale, este faptul că, reclamantul nu și-ar fi realizat dreptul la pensie pentru limită de vîrstă pentru a putea să beneficieze de dreptul la reexaminarea acesteia. Or, în opinia CNAS, ultimul beneficiază de pensie de dizabilitate, care nu se reexaminează reieșind din faptul că, după stabilirea acesteia persoana continuă să activeze, ci doar urmează a fi indexată sau valorizată în condițiile stabilite de Guvern.

Precizează că, această concluzie este arbitrară, eronată și bazată pe interpretări subiectiv/interpretative a Legii, or, în actele normative reținute supra este prevăzută posibilitatea reexaminării dreptului la pensie și nu exista nici o prohibiție în acest

sens, în privința persoanelor care beneficiază de dreptul la pensie de dizabilitate în baza stagiului de cotizare pentru limită de vârstă, fiind doar o omisiune și o ambiguitate în Lege la acest capitol, care urmează a fi interpretat doar în favoarea persoanei îndreptățite.

Afirmă că, prin hotărîrea Curții Constituționale nr.29 din 22.11.2018, s-a reținut faptul că, în privința pensiei de dizabilitate care se acordă în cazul unei dizabilități severe (pretinde că, și în cazul celor medii și accentuate), provocate de o afecțiune generală, rațiunile care stau la baza reglementării unei vârste standard de pensionare sau a unui stagiu minim de cotizare nu mai subzistă. Pierderea totală (pretinde și parțială) a capacității de muncă (a se vedea §14 supra) din cauza unei afecțiuni generale reprezintă un eveniment aleatoriu, care nu poate fi controlat de către persoana în discuție, astfel, încât stabilirea unei vârste și a unui stagiu minim de cotizare în baza cărora poate fi acordată pensia de dizabilitate nu este justificată. Condițiile pe care legislatorul trebuie să le impună în acest caz ar trebui să vizeze strict stagiul de cotizare deja realizat, astfel încât, indiferent de vârsta asiguratului, acesta să poată beneficia de o pensie de dizabilitate potrivit contribuției realizate. Trebuie să se rețină, în acest sens, că, de regulă, sistemul de asigurări sociale este obligatoriu pentru toate persoanele încadrate în câmpul muncii, ele având obligația de a contribui la sistemul de asigurări sociale. Mai mult, ele nu pot solicita restituirea sumelor achitate atunci când, din diferite motive, nu au parte de beneficiile de protecție socială.

Menționează că, Curtea Constituțională în aceeași hotărîre, în pct. 58, reține faptul că, soluția legislativă contestată nu poate fi justificată prin faptul că persoanele cu dizabilități beneficiază oricum de alocații sociale. Astfel, pensia de dizabilitate are natura juridică a unei prestații de asigurări sociale, pe când ajutorul menționat are un caracter social, care își găsește o altă justificare. Prin urmare, bazele acordării acestora sunt diferite.

Susține că, concluziile expuse în hotărîrea nominalizată poartă un caracter general și sunt valabile atît în privința persoanelor cu grad sever de dizabilitate, cît și în privința persoanelor cu grad mediu și accentuat de dizabilitate, or, atît pierderea totală cît și cea parțială a capacității de muncă reprezintă un eveniment aleatoriu care nu este supus voinței și controlului persoanei, iar arealul legal de incluziune a acestor categorii de cetățeni în societatea noastră stabilește garanții care în esență plasează persoanele cu dizabilități la egal cu ceilalți și nimic mai mult.

Conchide că, dreptul la pensie de dizabilitate pentru stagiul de cotizare prin prisma numărului mic de persoane cu dizabilități (inclusiv a celor angajați în câmpul muncii), care reprezintă în esență o minoritate socială și care ar putea beneficia de o pensie de dizabilitate, nu ar putea conduce la crearea unor riscuri economice în cadrul sistemului public de asigurări sociale, iar excluderea persoanelor cu dizabilități care și-au pierdut parțial sau total capacitatea de muncă, de la plata pensiei de dizabilitate ori de la posibilitatea recalculării și reexaminării acesteia, are drept consecință plasarea acestora în situația de a-și căuta resursele necesare supraviețuirii, contrar scopului art. 47 din Constituție.

Relevă și faptul că, CNAS în decizia sa, anume prin interpretarea Legii, confundă noțiunea de pensie de dizabilitate și alocațiile de dizabilitate, or, aceste două noțiuni sunt distincte ca noțiune și au baza juridică și legislativă diferită. Astfel, pretinderea inexistenței unui drept ca noțiune prin prisma interpretării unor pretinse

5
omisiuni și lacune în Lege nu se acceptă nici la nivelul cadrului normativ național nici a celui internațional, or, forma de exprimare a unui drept nu afectează realizarea acestuia, iar persoana îndreptățită va beneficia de acest drept indiferent de formalitățile expresiei legale a dreptului său ori a interpretărilor în acest sens.

Afirmă că, orice omisiune sau lacună de drept se interpretează doar în favoarea Legii și chiar dacă se merge pe ideea faptului că, Legea nu operează direct cu noțiunea de pensie de dizabilitate pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare, aceasta se subînțelege reieșind din mențiunile reținute în tabelul nr. 1, unde sunt indicate și noțiunea de stagiul de cotizare și cea de limită de vîrstă.

Consideră că, chiar dacă este persoană angajată în cîmpul muncii cu grad accentuat de dizabilitate din copilărie și beneficiază de pensie în acest sens, calculată în baza stagiului de cotizare pentru limită de vîrstă, nu se deosebește de alți angajați și în privința sa, ca și în privința celorlalți pensionari, se aplică în egală măsură și practica judiciară, hotărîrile Curții Constituționale și respectiv Legea, inclusiv la capitolul dreptului de reexaminare și recalculare a pensiei pentru stagiul de cotizare realizat. Or, în cazul său, Legea a stabilit expres și imperativ limita de vîrstă și stagiul de cotizare de 2 ani, care au la bază rațiunea faptului că dizabilitatea pe care o are garantează doar această limită a posibilităților sale, iar tot ce este supra, reprezintă o întindere limitată și aleatorie în timp, care crează riscul real de imposibilitate de a ieși la pensie în condiții generale cu toți ceilalți.

Susține că, excluderea posibilității de reexaminare a dreptului la pensie cu recalcurarea acesteia, privează atît de dreptul de a beneficia de garanțiile sociale asigurate de stat în urma cotizațiilor sale prin impozite de pe urma activității profesionale, cît și în general privează de dreptul de a beneficia vre-o data de o pensie decentă în momentul în care sănătatea nu-i va permite să mai profeseze vre-o meserie.

Consideră că, prin conduita autorităților vizate este supus unor triple discriminări și, în consecință, a unor suferințe morale profunde. Mai mult ca atît, crearea condițiilor de depunere a cererii prelabile și respectiv de adresare în instanță, crează impedimente majore în activitatea sa profesională, obligîndu-l, în consecință, să-și întreprindă acțiuni suplimentare, ca urmare, fiindu-i perturbată activitatea, în acest sens. De asemenea, prin perturbarea activității profesionale apare iminent condiție de afectare a meseriei și carierei pentru viitor.

Menționează că, în privința persoanelor cu dizabilități, Legea stabilește, în mod imperativ, condițiile de pensionare cu reducere a stagiului de muncă în raport cu vîrstă la data constatării dizabilității. Prin urmare, reieșind din faptul că dizabilitatea i-a fost stabilită pînă la vîrsta de 23 ani, stagiul de cotizare necesar stabilirii pensiei este de 2 doi ani, pretinde faptul că, această reglementare imperativă nu admite excepții și se aplică în egală măsură asupra tuturor categoriilor de meserii profesate conform legislației Republicii Moldova, inclusiv în activitatea de profesor și manager. Așadar, avînd stagiul de cotizare cu mult peste 2 doi în activitatea de profesor și sef al Stației Hidrologice Bălți, consideră că, este în drept să beneficieze de pensie pentru vechime în muncă din salariul mediu lunar pentru doi ani activați, echivalentul a stagiului de cotizare necesar stabilirii pensiei, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea dată a cîte 3 %.

Relevă că, persoanele cu dizabilități sunt pensionate în condiții speciale și în măsura în care dizabilitatea a fost stabilită pînă la vîrstă de 23 ani, stagiul de cotizare

se consideră deplin în limita termenului de 2 doi ani. Astfel, stagiul de cotizare a persoanelor cu dizabilități de 2 doi ani, este echivalat cu stagiul de cotizare stabilit în condiții generale sau speciale și această normă nu permite interpretări în defavoarea persoanelor cu dizabilități, ca urmare, acest stagiul este unul de excepție, care acoperă inclusiv stagiul de cotizare, adică vechime în muncă la general, or, reclamantul, ca persoană cu dizabilitate, nu poate fi impus să respecte condiții generale de pensionare, atât timp cât Legea stabilește condiții speciale și excepții imperative în acest sens. Iar, în măsura în care are o afecțiune de sănătate care îi reduce substanțial capacitatea de muncă, care a fost stabilită pînă la vîrsta de 23 ani, se prezumă că, vechimea sa în muncă de 2 ani, acoperă orice altă vechime în muncă.

Susține că, i s-a refuzat în recalcularea pensiei anume din motiv că primește pensie de dizabilitate. Adică, la toți angajații pensionari se admite această posibilitate în cazul recalculării pensiei prin interpretarea favorabilă a Legii, cu respectarea precedentelor, dar în cazul său, acestei posibilități i s-a opus o pretinsă excepție specială (dizabilitatea) prin aplicarea analogiei celei mai defavorabile interpretări a aceleiași Legi, fără a invoca măcar un precedent.

Invocă că, art. 20 și art. 33 din Legea nr. 156 din 14.10.1998, reprezintă norme afectate de poziționarea discriminatorie a beneficiarilor de pensie. Or, art. 33 generează interpretări în excluderea posibilității persoanelor pensionate pe limita de vîrstă în baza stagiului de cotizare, beneficiari în temeiul prevederilor art. 20 al aceleiași Legi de a pretinde recalcularea pensiei în caz de continuare a activității în cîmpul muncii. Și dat fiind faptul că, pensia acestor beneficiari este inclusă la categoria pensiei de dizabilitate iar, art. 33 omite a se referi direct la această categorie de pensii, deși conform tabelului indicat la art. 20 al Legii date, persoanele cu dizabilități la fel au dreptul la pensie pe limită de vîrstă în baza stagiului de cotizare, însă în condiții speciale, anume caracterul discriminatoriu al acestor norme permite interpretarea și aplicarea eronată și defavorabilă a normelor de drept, cu generarea condițiilor de respingere a dreptului de recalculare a pensiei persoanelor cu dizabilități care și-au realizat dreptul la pensie pentru limită de vîrstă pe stagiul de cotizare în condițiile art. 20.

Menționează că, în consecință apare o dublă discriminare, or, pe de o parte pensia persoanelor cu dizabilități, care și-au realizat dreptul la pensie pe limita specială de vîrstă în baza stagiului de cotizare, nu primesc pensie pe limită de vîrstă ci pensie de dizabilitate, deși au realizat stagiul de muncă cu respectarea condiției de vîrstă, iar pe de altă art. 33, ar genera condiții de excludere interpretativă a posibilității acestor categorii de beneficiari care-și continuă munca, să pretindă recalcularea pensiei pentru limita specială de vîrstă în baza stagiului de cotizare realizat, prin interpretarea faptului că, norma dată nu s-ar referi expres și direct la categoria dată de pensii.

Afirmă că, în concepțiunea CNAS, persoanele cu dizabilități sunt buni de a achita impozitele și cotizațiile la CNAS, fără reduceri și scutiri (fiind prezentă doar scutirea simbolică a impozitului pe venit), dar nici într-un caz nu sunt îndreptățiți de a pretinde la recalcularea pensiei pe stagiul de cotizare în baza cotizațiilor achitate la CNAS.

Consideră că, este îndreptățit să pretindă de ai fi reexaminată și recalculată pensia de dizabilitate pentru stagiul real și efectiv activat, iar instanța de apel a interpretat și aplicat în mod eronat Legea în cazul său, ceea ce atrage după sine,

6
încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, discriminare. Cu atât mai mult, cu cât Legea în cauză este discriminatoare.

Indică că, caracterul oficial al acestei realități juridice, a devenit cunoscut la data aprobării și publicării avizului consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 20.08.2020. Mai mult ca atât, acest document plasează norma dată la categoria legilor neconstituționale.

Solicită constatarea ilegalității și netemeinicii răspunsului nr. X-01/09-3427 din 14.10.2020 a CTAS Bălți și a răspunsului CNAS nr. R-2413/20 din 12.11.2020; anularea răspunsului nr. X-01/09-3427 din 14.10.2020 a CTAS Bălți și a răspunsului CNAS nr. R-2413/20 din 12.11.2020; obligarea CNAS de a reexamina dreptul la pensie de dizabilitate pentru limita de vârstă pe stagiul de cotizare, începînd cu data depunerii cererii, în acest sens; încasarea din contul CNAS a daunei morale cauzate prin discriminare, hărțuire și tergiversarea examinării cererii, în cuantum de 100 000 lei; sesizarea Curții constituționale în vederea declarării neconstituționale a prevederilor art. 33 alin. (1) lit. c) al Legii nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii în baza avizului consultativ al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității din 20.08.2020 pe cauza nr. 54/20.

Reprezentantul pârâtului Casa Națională de Asigurări Sociale, la 28.12.2020, a depus referință la cererea de chemare în judecată, solicitînd respingerea cererii de chemare în judecată ca fiind neîntemeiată din următoarele motive.

Conform prevederilor art. 33 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156/1998, reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

Indică că, reexaminarea se prevede a fi efectuată eșalonat, în dependență de anul ieșirii la pensie și durata stagiului de cotizare realizat după stabilirea pensiei.

Astfel, persoanele care s-au pensionat după 01.01.1999 și confirmă cel puțin 10 ani de stagiu de cotizare după stabilirea pensiei, au dreptul la reexaminarea pensiei pentru limită de vârstă, de la 01.07.2020, care confirmă de la 7 ani pînă la 10 ani, vor obține dreptul la reexaminare de la 01.01.2021.

Afirmă că, după cum s-a constatat conform documentelor de pensionare, începînd cu 01.10.2001, Roșca Sergiu, născut la 26.08.1985, a beneficiat de alocație socială ca invalid din copilărie de gradul doi, conform Legii privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de populație nr. 499/1999.

Susține că, în conformitate cu art. 20 al Legii privind sistemul public de pensii nr. 156/1998, asiguratul încadrat într-un grad de invaliditate din copilărie, beneficiază de o pensie de invaliditate (dizabilitate) dacă îndeplinește condițiile de stagiu de cotizare, în raport cu vîrsta la data adresării pentru stabilirea pensiei de invaliditate (dizabilitate).

Relevă că, la cererea din 23.02.2009 și confirmarea stagiului de cotizare necesar de 2 ani, realizat în perioada 27.09.2005 - 05.02.2007 și 23.11.2007 - 08.08.2008, reclamantul Roșca Sergiu a fost transferat la pensie de invaliditate gradul doi (dizabilitate accentuată) în condițiile Legii privind sistemul public de pensii nr. 156/1998, mărimea căreia constituie, după indexarea de la 01.10.2020, 1781,83 lei lunar.

Astfel, luînd act de prevederile art. 33 al Legii privind sistemul public de pensii nr. 156/1998 și de faptul, că reclamantul Roșca Sergiu este beneficiar de pensie de dizabilitate, respectiv, nu întrunește condițiile art. 33, adică nu beneficiază

de dreptul la reexaminarea pensiei. Iar, stagiul realizat după stabilirea pensiei de dizabilitate va fi valorizat la realizarea dreptului reclamantului Roșca Sergiu la pensie pentru limită de vîrstă, odată cu atingerea vîrstei de pensionare de 63 de ani.

Solicită respingerea acțiunii reclamantului Roșca Sergiu, ca fiind neîntemeiată.

În ședința de judecată instanța a pus în discuție chestiunea privind sesizarea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 33 alin. (1) lit. c) al Legii nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, înaintată în acțiunea în contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Roșca Sergiu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casa Teritorială de Asigurări Bălți privind anularea actului administrativ individual defavorabil.

Reclamantul Roșca Sergiu în ședința de judecată nu s-a prezentat, fiind înștiințat în mod legal despre data, ora și locul desfășurării ședinței de judecată, însă a solicitat examinarea cauzei în lipsă, considerent din care instanța a considerat posibilă examinarea chestiunii în lipsa lui.

Reprezentantul pârâtului Casa Națională de Asigurări Sociale fiind înștiințat în mod legal despre data, ora și locul desfășurării ședinței de judecată, nu s-a prezentat, însă, instanța considerînd posibilă examinarea chestiunii în lipsa sa.

Studiind cererea înaintată și sesizarea anexată, instanța de judecată ajunge la concluzia că cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate întrunește condițiile legale și urmează a fi admisă, din următoarele considerente.

Potrivit art. 12/1 Cod de procedură civilă, (1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. (2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitîndu-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin.(1) lit.a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărîre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate. (3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîna pledoariile. (4) Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei. (5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Potrivit prevederilor art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. (4) alin. (1) lit. g) din Codul

jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale.

Prin hotărîrea nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, Curtea Constituțională a hotărît: în sensul art. 135 alin. (1) lit. a) și g) coroborat cu art. art. 20, 115, 116 din Constituție: - în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărîrile Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională; - excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau de reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu; - sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate în soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor, pe rolul cărora de află cauza; - judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau conformității cu Constituția a normelor contestate, limitîndu-se exclusiv la verificarea următoarelor condiții: 1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; 2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; 3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; 4) nu există o hotărîre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate.

Din conținutul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța reține că se invocă neconstituționalitatea prevederilor art. 33 alin. (1) lit. c) al Legii nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii.

La caz instanța de contencios administrativ, verificînd întrunirea condițiilor legale stabilite, a constatat următoarele.

Obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție.

Excepția este ridicată de către partea în proces, reclamantul Sergiu Roșca.

Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei în speță.

Nu există o hotărîre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate.

Din considerentele enunțate instanța consideră că Curtea urmează să se expună asupra neconstituționalității prevederilor art. 33 alin. (1) lit. c) al Legii nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii.

În consecință, instanța de judecată apreciază că în speță, sunt întrunite condițiile stabilite de Curtea Constituțională, prin hotărîrea nr. 2 din 09.02.2016.

Ținînd cont de faptul că normele solicitate a fi supuse controlului de constituționalitate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei deduse judecătii, avînd în vedere că judecătorul nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția, instanța va admite solicitarea reclamantului și va dispune admiterea integrală a cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 33 alin. (1) lit. c) al Legii nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii.

Totodată instanța de judecată va remite în adresa Curții Constituționale prezenta încheiere și sesizarea reclamantului privind ridicarea excepției de

neconstituționalitate a prevederilor art. 33 alin. (1) lit. c) al Legii nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii.

În contextul celor expuse, conducându-se de prevederile art. 230 Cod administrativ, art. 12/1 Cod de procedură civilă, hotărîrea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, instanța de judecată,

d i s p u n e:

Se admite cererea reclamantului Roșca Sergiu privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 33 alin. (1) lit. c) al Legii nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii.

Se sesizează Curtea Constituțională în vederea realizării controlului constituționalității prevederilor art. 33 alin. (1) lit. c) al Legii nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii.

Se remite Curții Constituționale prezenta încheiere și sesizarea reclamantului Roșca Sergiu

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte de ședință, judecător

Oleg Melniciuc

Copia corespunde originalului

